

ಅಧ್ಯಾಯ-೦೪

ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿ*

ಚಾಮರಾಜನಗರ ವ್ಯವಸಾಯ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಜಿಲ್ಲೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪು ಮತ್ತು ಕೆಂಪು ಮಣ್ಣಿನ ಭೂಮಿ ಇದೆ. ಕೆಲವೆಡೆ ನುರುಜು ಮಿಶ್ರಿತ ಮಣ್ಣಿನ ಭೂಮಿ ಇದ್ದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಫಲವತ್ತಾಗಿದೆ. ಸುವರ್ಣಾವತಿ ನದಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಚೌಳು ಮಣ್ಣು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ತಾಲೂಕಿನ ಪೂರ್ವ ಭಾಗದ ಮಣ್ಣು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುಣಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿದೆ. ಸುವರ್ಣಾವತಿ ನದಿ ನೀರು ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ನೀರಾವರಿ ಒದಗಿಸಿದೆ. ಕೆರೆಗಳು, ಕಾಲುವೆಗಳು, ಬಾವಿಗಳು ಹಾಗೂ ಮತ್ತಿತರ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಕೆರೆಗಳು ನೀರಿನ ಅಭಾವದಿಂದ ಮತ್ತು ಹೂಳು ತೆಗೆಯದ ಕಾರಣ ಮುಚ್ಚಿಹೋಗಿವೆ. ಡಿ. ಎಂ ನಂಜುಂಡಪ್ಪನವರ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯೂ ಅಪಾರ ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎಂದು ದಾಖಲಿಸಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ ೮೫ ರಷ್ಟು ಜನರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದವರಾಗಿದ್ದು ಕೃಷಿಯು ಇವರ ಪ್ರಮುಖ ಕಸುಬಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟಾರೆ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯಿಂದ ಬರುವ ಆದಾಯವು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದ್ದು ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು, ಭಾರತೀಯ ಕೃಷಿ ಅನುಸಂಧಾನ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಿರುವ ಹೊಸ ತಾಂತ್ರಿಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ರೈತ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಗುಣಮಟ್ಟದ ತಯಾರಿಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಸರಬರಾಜನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹಾಗೂ ತಯಾರಿಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಪ್ರಸ್ತುತವಿರುವ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು, ವಿವಿಧ ತಯಾರಿಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಸರಬರಾಜು ಏಜೆನ್ಸಿಗಳ ನಡುವೆ ಸಮನ್ವಯತೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ಅಂಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಗಾಗಿ, ಕೃಷಿ ವಿಸ್ತರಣಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ರೈತ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಹೊಸ ತಾಂತ್ರಿಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬೇಕಾಗುವಂತಹ ತರಬೇತಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರಾಯೋಜಿತ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರೀಯ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಇಲಾಖೆಯು ಹೊಸ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೃಷಿಯ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಕೃಷಿ ಕೆಲಸಗಾರರು

೨೦೦೧ ರ ಜನಗಣತಿಯಂತೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೧,೨೪,೩೧೨ ಕೃಷಿ ಕೆಲಸಗಾರರು ಮತ್ತು ೧,೯೨,೯೭೮ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ನಗರ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟು ಕೃಷಿ ಕೆಲಸಗಾರರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧ ರಲ್ಲಿ ನೀಡಿದೆ.

* ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ಮತ್ತು ಪಶುವೈದ್ಯ ಸೇವೆ ಹಾಗೂ ಮೀನುಗಾರಿಕಾ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧ (ಅ): ಕೃಷಿ ಕೆಲಸಗಾರರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಿವರ (ಒಟ್ಟು) ೨೦೦೧

ಕೃಷಿ ಸಾಗುವಳಿದಾರರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಿವರ (ಒಟ್ಟು) ೨೦೦೧						
ಕ್ರ. ಸಂ	ತಾಲೂಕು	ವಿವರ	ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ	ಒಟ್ಟು ಕೆಲಸಗಾರರು (ಮುಖ್ಯ + ಅರೆಕಾಲಿಕ)	ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗ	
					ಸಾಗುವಳಿದಾರರು	ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರು
೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭
೧	ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ	ಒಟ್ಟು	೨,೧೩,೦೮೨	೧,೦೪,೬೪೮ (೪೯.೧)	೩೪,೬೦೭ (೩೩.೧)	೪೬,೧೫೭ (೪೪.೧)
		ಪುರುಷರು	೧,೦೭,೩೯೫	೬೮,೩೨೬ (೬೩.೬)	೨೮,೮೬೦ (೪೨.೨)	೨೧,೭೯೫ (೩೧.೯)
		ಮಹಿಳೆಯರು	೧,೦೫,೬೮೭	೩೬,೩೨೨ (೩೪.೪)	೫,೭೪೭ (೧೫.೮)	೨೪,೩೬೨ (೬೭.೧)
೨	ಚಾಮರಾಜನಗರ	ಒಟ್ಟು	೩,೩೭,೫೭೧	೧,೪೯,೫೮೬ (೪೪.೩)	೩೬,೨೮೮ (೨೪.೩)	೬೭,೭೧೬ (೪೫.೩)
		ಪುರುಷರು	೧,೭೦,೨೨೫	೧,೦೫,೯೯೫ (೬೨.೩)	೩೨,೩೪೧ (೩೦.೫)	೩೯,೯೭೩ (೩೭.೭)
		ಮಹಿಳೆಯರು	೧,೬೭,೩೪೬	೪೩,೫೯೧ (೨೬.೦)	೩,೯೪೭ (೯.೧)	೨೭,೭೪೩ (೬೩.೬)
೩	ಯಳಂದೂರು	ಒಟ್ಟು	೭೭,೯೭೧	೩೧,೭೧೫ (೪೦.೭)	೫,೨೧೩ (೧೬.೪)	೧೫,೮೯೫ (೫೦.೧)
		ಪುರುಷರು	೩೯,೬೬೩	೨೩,೦೩೮ (೫೮.೧)	೪,೯೨೮ (೨೧.೪)	೧೦,೮೦೧ (೪೬.೯)
		ಮಹಿಳೆಯರು	೩೮,೩೦೮	೮,೬೭೭ (೨೨.೭)	೨೮೫ (೩.೩)	೫,೦೯೪ (೫೮.೭)
೪	ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ	ಒಟ್ಟು	೩,೩೬,೮೩೮	೧,೬೨,೪೨೦ (೪೮.೨)	೪೮,೨೦೪ (೨೯.೭)	೬೩,೨೧೦ (೩೮.೯)
		ಪುರುಷರು	೧,೭೨,೬೫೭	೧,೦೩,೨೪೨ (೫೯.೮)	೩೪,೮೫೧ (೩೩.೮)	೩೨,೧೯೬ (೩೧.೨)
		ಮಹಿಳೆಯರು	೧,೬೪,೧೮೧	೫೯,೧೭೮ (೩೬.೦)	೧೩,೩೫೩ (೨೨.೬)	೩೧,೦೧೪ (೫೨.೪)
ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತ	ಒಟ್ಟು	೯,೬೫,೪೬೨	೪,೬೫,೩೬೯ (೪೮.೪)	೧,೨೪,೩೧೨ (೨೭.೭)	೧,೯೨,೯೭೮ (೪೩.೦)	
	ಪುರುಷರು	೪,೮೯,೯೪೦	೩,೦೦,೬೦೧ (೬೧.೪)	೧,೦೦,೯೮೦ (೩೩.೬)	೧,೦೪,೭೬೫ (೩೪.೯)	
	ಮಹಿಳೆಯರು	೪,೭೫,೫೨೨	೧,೬೪,೭೬೮ (೩೧.೧)	೨೩,೩೩೨ (೧೫.೮)	೮೮,೨೧೩ (೫೯.೭)	

ಸೂಚನೆ: ಒಟ್ಟು ಕೆಲಸಗಾರರ ಶೇಕಡಾವಾರು ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆವರಣದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದೆ

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಸಾಗುವಳಿದಾರರು ಒಟ್ಟು ಕೆಲಸಗಾರರ ಶೇ ೭೦.೭ರಷ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿ

೨೫೫

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧ (ಆ): ಕೃಷಿ ಕೆಲಸಗಾರರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಿವರ - ಗ್ರಾಮೀಣ- ೨೦೦೧

ಕೃಷಿ ಸಾಗುವಳಿದಾರರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಿವರ (ಗ್ರಾಮೀಣ)- ೨೦೦೧						
ಕ್ರ. ಸಂ	ತಾಲೂಕು	ವಿವರ	ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ	ಒಟ್ಟು ಕೆಲಸಗಾರರು (ಮುಖ್ಯ + ಅರೆಕಾಲಿಕ)	ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗ	
					ಸಾಗುವಳಿದಾರರು	ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರು
೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭
೧	ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ	ಒಟ್ಟು	೧,೮೬,೭೪೨	೯೪,೪೧೩ (೫೦.೬)	೩೪,೦೪೬ (೩೬.೩೧)	೪೫,೪೫೧ (೪೮.೧)
		ಪುರುಷರು	೯೩,೯೮೧	೬೦,೭೦೨ (೬೪.೬)	೨೮,೩೪೪ (೪೬.೨)	೨೧,೩೯೯ (೩೫.೩)
		ಮಹಿಳೆಯರು	೯೨,೭೬೧	೩೩,೭೧೧ (೩೬.೩)	೫,೭೦೨ (೧೬.೯)	೨೪,೦೫೨ (೭೧.೩)
೨	ಚಾಮರಾಜನಗರ	ಒಟ್ಟು	೨,೭೭,೦೧೩	೧,೨೬,೬೭೨ (೪೫.೭)	೩೫,೧೦೪ (೨೭.೨)	೬೪,೬೫೯ (೫೧.೦)
		ಪುರುಷರು	೧,೩೯,೫೯೩	೮೮,೭೧೩ (೬೩.೬)	೩೧,೨೪೪ (೩೫.೨)	೩೭,೮೮೦ (೪೨.೨)
		ಮಹಿಳೆಯರು	೧,೩೭,೪೨೦	೩೭,೯೫೯ (೨೭.೬)	೩,೮೬೦ (೧೦.೨)	೨೬,೭೭೯ (೭೦.೫)
೩	ಯಳಂದೂರು	ಒಟ್ಟು	೬೯,೩೮೬	೨೮,೭೪೭ (೪೧.೪)	೫,೦೫೯ (೧೭.೬)	೧೫,೬೯೩ (೫೩.೩)
		ಪುರುಷರು	೩೫,೨೬೭	೨೦,೭೦೬ (೫೮.೭)	೪,೭೮೬ (೨೩.೧)	೧೦,೪೦೨ (೫೦.೨)
		ಮಹಿಳೆಯರು	೩೪,೧೧೯	೮,೦೪೧ (೨೩.೬)	೨೨೩ (೩.೪)	೪,೯೯೧ (೬೧.೩)
೪	ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ	ಒಟ್ಟು	೨,೮೪,೨೩೧	೧,೪೩,೩೪೫ (೫೦.೪)	೪೭,೪೪೯ (೩೩.೧)	೬೧,೧೪೦ (೪೨.೭)
		ಪುರುಷರು	೧,೪೫,೯೪೨	೮೮,೬೯೫ (೬೦.೮)	೩೪,೧೭೧ (೩೮.೫)	೩೦,೯೫೮ (೩೪.೯)
		ಮಹಿಳೆಯರು	೧,೩೮,೨೮೯	೫೪,೬೫೦ (೩೯.೫)	೧೩,೨೭೮ (೨೪.೩)	೩೦,೧೮೨ (೫೫.೨)
ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತ	ಒಟ್ಟು	೮,೧೭,೩೭೨	೩,೯೩,೧೭೭ (೪೮.೧)	೧,೨೧,೬೫೮ (೩೦.೯)	೧,೮೬,೫೮೩ (೪೭.೫)	
	ಪುರುಷರು	೪,೧೪,೭೮೩	೨,೫೮,೮೧೬ (೬೨.೪)	೯೮,೫೪೫ (೩೮.೧)	೧,೦೦,೬೩೯ (೩೮.೯)	
	ಮಹಿಳೆಯರು	೪,೦೨,೫೮೯	೧,೩೪,೩೬೧ (೩೩.೪)	೨೩,೧೧೩ (೧೭.೨)	೮೫,೯೪೪ (೬೪.೦)	

ಸೂಚನೆ: ಒಟ್ಟು ಕೆಲಸಗಾರರ ಶೇಕಡಾವಾರು ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆವರಣದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧(ಇ): ಕೃಷಿ ಕೆಲಸಗಾರರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಿವರ - (ನಗರ) ೨೦೦೧

ಕೃಷಿ ಸಾಗುವಳಿದಾರರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಿವರ (ನಗರ) ೨೦೦೧						
ಕ್ರ. ಸಂ	ತಾಲೂಕು	ವಿವರ	ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ	ಒಟ್ಟು ಕೆಲಸಗಾರರು (ಮುಖ್ಯ + ಅರಕಾಲಿಕ)	ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗ	
					ಸಾಗುವಳಿದಾರರು	ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರು
೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭
೧	ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ (ಟಿಎಂಸಿ)	ಒಟ್ಟು	೨೬,೩೪೦	೧೦,೨೩೫ (೩೮.೯)	೫೬೧ (೫.೫)	೭೦೬ (೬.೯)
		ಪುರುಷರು	೧೩,೪೧೪	೭,೬೨೪ (೫೬.೮)	೫೧೬ (೬.೮)	೩೯೬ (೫.೨)
		ಮಹಿಳೆಯರು	೧೨,೯೨೬	೨,೬೧೧ (೨೦.೨)	೪೫ (೧.೭)	೩೧೦ (೧೧.೯)
೨	ಚಾಮರಾಜನಗರ (ಸಿಎಂಸಿ)	ಒಟ್ಟು	೬೦,೫೫೮	೨೨,೯೧೪ (೩೭.೮)	೧೧೮೪ (೫.೨)	೩,೦೫೭ (೧೩.೩)
		ಪುರುಷರು	೩೦,೬೩೨	೧೭,೨೮೨ (೫೬.೪)	೧೦೯೭ (೬.೩)	೨,೦೯೩ (೧೨.೧)
		ಮಹಿಳೆಯರು	೨೯,೯೨೬	೫,೬೩೨ (೧೮.೮)	೮೭ (೧.೫)	೯೬೪ (೧೭.೧)
೩	ಯಳಂದೂರು (ಟಿಪಿ)	ಒಟ್ಟು	೮,೫೮೫	೨,೯೬೮ (೩೪.೬)	೧೫೪ (೫.೨)	೫೬೨ (೧೮.೯)
		ಪುರುಷರು	೪,೩೯೬	೨,೩೩೨ (೫೩.೦)	೧೪೨ (೬.೧)	೩೯೯ (೧೭.೧)
		ಮಹಿಳೆಯರು	೪,೧೮೯	೬೩೬ (೧೫.೨)	೧೨ (೧.೯)	೧೬೩ (೨೫.೬)
೪	ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ (ಟಿಎಂಸಿ)	ಒಟ್ಟು	೫೨,೬೦೭	೧೯,೦೭೫ (೩೬.೩)	೭೫೫ (೪.೦)	೨,೦೭೦ (೧೦.೯)
		ಪುರುಷರು	೨೬,೭೧೫	೧೪,೫೪೨ (೫೪.೫)	೬೮೦ (೪.೭)	೧,೨೩೮ (೮.೫)
		ಮಹಿಳೆಯರು	೨೫,೮೯೨	೪,೫೩೩ (೧೭.೫)	೭೫ (೧.೭)	೮೩೨ (೧೮.೪)
ಒಟ್ಟು ಜಿಲ್ಲಾ ಮೊತ್ತ (ನಗರ)	ಒಟ್ಟು	೧,೪೮,೦೯೦	೫೫,೧೯೨ (೩೭.೩)	೨,೬೫೪ (೪.೮)	೬,೩೯೫ (೧೧.೬)	
	ಪುರುಷರು	೭೫,೧೫೭	೪೧,೭೮೫ (೫೫.೬)	೨,೪೩೫ (೫.೮)	೪,೧೨೬ (೯.೯)	
	ಮಹಿಳೆಯರು	೭೨,೯೩೩	೧೩,೪೦೭ (೧೮.೪)	೨೧೯ (೧.೬)	೨,೨೬೯ (೧೬.೯)	

ಸೂಚನೆ: ಒಟ್ಟು ಕೆಲಸಗಾರರ ಶೇ.ವಾರು ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆವರಣದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದೆ

ಕೃಷಿ ಗಣತಿ

ಕೃಷಿಗಣತಿಯು ಪ್ರತಿ ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ನಡೆಯುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದ್ದು, ಕೃಷಿ ಗಣತಿಯು ೧೯೭೦-೭೧ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದಂದಿನಿಂದ ಸತತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಕೃಷಿ ಗಣತಿ ೨೦೦೫-೦೬ ರ ಪ್ರಕಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೧.೯೭ ಲಕ್ಷ ಹಿಡುವಳಿದಾರರಿದ್ದು, ೨.೧೨ ಲಕ್ಷ ಹೆ.ಗಚ್ಚು ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಕೃಷಿಗಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಹಿಡುವಳಿಗಳ ಸರಾಸರಿ ಗಾತ್ರ ೧.೦೭ ಹೆ.ಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟು ಬಳಸಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಶೇ ೨೫.೨೪ ರಷ್ಟು ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು, ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಶೇ ೩೪.೧೮ ರಷ್ಟು ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು, ಅರೆ ಮಧ್ಯಮ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಶೇ ೨೫.೭೭ ರಷ್ಟು ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು, ಮಧ್ಯಮ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಶೇ ೧೨.೩೪ ರಷ್ಟು ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಹಾಗೂ ದೊಡ್ಡ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಶೇ ೨.೪೭ ರಷ್ಟು ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ೨೦೦೦-೦೧ ಮತ್ತು ೨೦೦೫-೦೬ ರ ಕೃಷಿ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨ ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆಯ ೧೯೯೫-೯೬ ಮತ್ತು ೨೦೦೫-೦೬ ರ ಕೃಷಿ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗಳ ವಿವರವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೩ ಮತ್ತು ೪.೪ ರಲ್ಲಿ ನೀಡಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೃಷಿ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗಳ ವಿವರ ೨೦೦೦-೦೧ ಮತ್ತು ೨೦೦೫-೦೬

(ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ ಸಂ	ವಿವರ	೨೦೦೦-೦೧	೨೦೦೫-೦೬
೧)	ಕೃಷಿ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ (ಸಾವಿರಗಳಲ್ಲಿ)	೧೮೦ (೧೩.೨)	೧೯೮ (೧೦.೦)
೨)	ಕೃಷಿ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಸಾವಿರ ಹೆ.ಗಳಲ್ಲಿ)	೨೦೨ (೦.೦)	೨೧೨ (೫.೦)
೩)	ಕೃಷಿ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗಳ ಸರಾಸರಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಹೆ)	೧.೧೨	೧.೦೭
೪)	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಕೃಷಿ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗಳು		
	೧) ಸಂಖ್ಯೆ (ಸಾವಿರ)	೩೩	೩೮
	೨) ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಸಾವಿರ ಹೆ.)	೩೦	೩೨
	೩) ಸರಾಸರಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಹೆ.)	೦.೯೧	೦.೮೪
೫)	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಕೃಷಿ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗಳು		
	೧) ಸಂಖ್ಯೆ (ಸಾವಿರ)	೦೩	೦೮
	೨) ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಸಾವಿರ ಹೆ.)	೦೩	೦೭
	೩) ಸರಾಸರಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಹೆ.)	೧.೦೦	೦.೮೭
೬)	ಇತರ ಪಂಗಡದವರ ಕೃಷಿ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗಳು		
	೧) ಸಂಖ್ಯೆ (ಸಾವಿರ)	೧೪೩	೧೫೨
	೨) ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಸಾವಿರ ಹೆ.)	೧೬೯	೧೭೨
	೩) ಸರಾಸರಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಹೆ.)	೧.೧೮	೧.೧೩
೭)	ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕೃಷಿ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗಳು		
	೧) ಸಂಖ್ಯೆ (ಸಾವಿರ)	೧೭೪	೧೯೬
	೨) ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಸಾವಿರ ಹೆ.)	೧೯೪	೨೦೯
	೩) ಸರಾಸರಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಹೆ.)	೧.೧೧	೧.೦೬

ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲಾ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೩ ಕೃಷಿ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗಳ ತಾಲೂಕುವಾರು ವಿವರ ೧೯೯೫-೯೬

ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೆ. ಗಳಲ್ಲಿ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ವಿವರ	ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ	ಚಾಮರಾಜನಗರ	ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ	ಯಳಂದೂರು	ಒಟ್ಟು	
೧	ಅತಿ ಸಣ್ಣ < ೧ ಹೆ.	ಸಂಖ್ಯೆ	೨೩,೨೮೭	೪೪,೫೨೬	೩೬,೩೮೫	೧೫,೮೩೦	೧,೨೦,೦೨೮
		ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೧೧,೯೨೧	೧೯,೬೪೯	೧೭,೦೯೭	೪,೭೫೯	೫೩,೪೨೬
೨	ಸಣ್ಣ ೧-೨ ಹೆ.	ಸಂಖ್ಯೆ	೧೪,೭೫೮	೧೭,೯೫೬	೧೭,೩೫೪	೧,೮೯೯	೫೧,೯೬೭
		ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೨೦,೮೪೭	೨೪,೮೧೩	೨೪,೧೭೪	೨,೫೦೩	೭೨,೩೩೭
೩	ಅರೆ ಮಧ್ಯಮ ೨-೪ ಹೆ.	ಸಂಖ್ಯೆ	೬,೩೬೮	೬,೫೨೫	೭,೦೨೧	೭೨೨	೨೦,೬೩೧
		ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೧೭,೪೧೩	೧೭,೩೧೧	೧೭,೯೭೫	೧,೮೪೨	೫೪,೫೪೧
೪	ಮಧ್ಯಮ ೪-೧೦ ಹೆ.	ಸಂಖ್ಯೆ	೧,೭೧೬	೧,೬೮೬	೧,೨೩೯	೧೬೩	೪,೮೦೪
		ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೯,೪೮೮	೯,೦೧೯	೬,೬೮೯	೯೨೫	೨೬,೧೨೧
೫	ದೊಡ್ಡ > ೧೦ ಹೆ.	ಸಂಖ್ಯೆ	೧೨೪	೧೪೪	೯೨	೨೧	೩೫೧
		ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೧,೭೨೨	೧,೭೩೮	೧,೪೫೬	೩೧೭	೫,೨೩೩
೬	ಒಟ್ಟು	ಸಂಖ್ಯೆ	೪೬,೨೫೩	೭೦,೮೦೭	೬೨,೦೮೬	೧೮,೬೩೫	೧,೯೭,೭೮೧
		ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೬೧,೩೯೧	೭೨,೫೩೦	೬೭,೩೯೧	೧೦,೩೪೬	೨,೧೧,೬೫೮

ಆಧಾರ: ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲಾ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳ ನೋಟ ೨೦೦೬-೦೭, ಜಿಲ್ಲಾ ಸಂಖ್ಯಾ ಸಂಗ್ರಹಣಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಚೇರಿ, ಚಾಮರಾಜನಗರ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೪ ಕೃಷಿ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗಳ ತಾಲೂಕುವಾರು ವಿವರ ೨೦೦೫-೦೬

ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೆ. ಗಳಲ್ಲಿ

ಕ್ರ.ಸಂ	ವಿವರ	ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ	ಚಾಮರಾಜನಗರ	ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ	ಯಳಂದೂರು	ಒಟ್ಟು
೧.	ಅತಿ ಸಣ್ಣ (ಒಂದು ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ)					
	ಸಂಖ್ಯೆ	೨೩,೨೮೭	೪೪,೫೨೬	೩೬,೩೮೫	೧೫,೮೩೦	೧,೨೦,೦೨೮
	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೧೧,೯೨೧	೧೯,೬೪೯	೧೭,೦೯೭	೪,೭೫೯	೫೩,೪೨೬
೨.	ಸುಣ್ಣ (ಒಂದರಿಂದ ಎರಡು ಹೆಕ್ಟೇರು)					
	ಸಂಖ್ಯೆ	೧೪,೭೫೮	೧೭,೯೫೬	೧೭,೩೫೪	೧,೮೯೯	೫೧,೯೬೭
	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೨೦,೮೪೭	೨೪,೮೧೩	೨೪,೧೭೪	೨,೫೦೩	೭೨,೩೩೭
೩.	ಅರೆ ಮಧ್ಯಮ (ಎರಡು-ನಾಲ್ಕು ಹೆಕ್ಟೇರು)					
	ಸಂಖ್ಯೆ	೬,೩೬೮	೬,೫೨೫	೭,೦೨೧	೭೨೨	೨೦,೬೩೧
	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೧೭,೪೧೩	೧೭,೩೧೧	೧೭,೯೭೫	೧,೮೪೨	೫೪,೫೪೧
೪.	ಮಧ್ಯಮ (೪-೧೦ ಹೆ)					
	ಸಂಖ್ಯೆ	೧,೭೧೬	೧,೬೮೬	೧,೨೩೯	೧೬೩	೪,೮೦೪
	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೯,೪೮೮	೯,೦೧೯	೬,೬೮೯	೯೨೫	೨೬,೧೨೧
೫.	ದೊಡ್ಡ (೧೦ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು)					
	ಸಂಖ್ಯೆ	೧೨೪	೧೪೪	೯೨	೨೧	೩೫೧
	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೧,೭೨೨	೧,೭೩೮	೧,೪೫೬	೩೧೭	೫,೨೩೩
೬.	ಒಟ್ಟು					
	ಸಂಖ್ಯೆ	೪೬,೨೫೩	೭೦,೮೦೭	೬೨,೦೮೬	೧೮,೬೩೫	೧,೯೭,೭೮೧
	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೬೧,೩೯೧	೭೨,೫೩೦	೬೭,೩೯೧	೧೦,೩೪೬	೨,೧೧,೬೫೮

ಭೂ ಉಪಯೋಗ

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ೫,೭೦ ಹೆ.ಗಾಳಾಗಿದ್ದು ೨೦೦೬-೦೭ ನೇ ಸಾಲಿನ ವಾರ್ಷಿಕ ಋತು ಮತ್ತು ಬೆಳೆಗಳ ವರದಿ ಪ್ರಕಾರ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶವು ಶೇ ೪೮.೩೬, ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಪ್ರದೇಶದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವು ಶೇ ೮.೦೬, ಬಿತ್ತನೆಯಾಗದ ಬೀಳು ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶವು ಶೇ ೬.೪೭ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ೨೦೦೪-೦೫ ನೇ ಸಾಲಿನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೂ ಬಳಕೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೫ ರಲ್ಲಿ ನೀಡಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೫: ಭೂಮಿಯ ಬಳಕೆ ೨೦೦೪-೦೫

ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೆ. ಗಾಳಲ್ಲಿ

ಕ್ರ. ಸಂ	ವಿವರ	ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ	ಚಾಮರಾಜನಗರ	ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ	ಯಳಂದೂರು	ಒಟ್ಟು
೧	ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೧,೪೦,೬೦೭	೧,೨೩,೦೭೮	೨,೭೯,೭೪೩	೨೬,೪೭೩	೫,೬೯,೯೦೧
೨	ಅರಣ್ಯ	೪೪,೮೫೯	೨೬,೯೦೩	೧,೯೩,೨೫೯	೧೦,೮೫೯	೨,೭೫,೮೭೦
೩.	ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವ ಭೂಮಿ					
	ಅ) ವ್ಯವಸಾಯೇತರ	೩,೩೩೬	೯,೯೭೦	೫,೮೦೯	೫,೩೯೧	೨೪,೫೦೬
	ಆ) ಬಂಜರು	೭,೯೮೮	೨,೭೬೩	೧೦,೪೪೫	೨೩೮	೨೧,೪೩೪
	ಒಟ್ಟು	೧೧,೩೨೪	೧೨,೭೩೩	೧೬,೨೫೪	೫,೬೨೯	೪೫,೯೪೦
೪	ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡದಿರುವ ಇತರ ಭೂಮಿ					
	ಅ) ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬಂಜರು	೩,೨೬೫	೨,೯೨೧	೧,೩೦೫	೧೪೬	೭,೬೩೭
	ಆ) ಖಾಯಂ ಗೋಮಾಳ	೧೦,೨೮೭	೧೧,೭೦೩	೪೪೫	೩೧೫	೨೨,೭೫೦
	ಇ) ವೃಕ್ಷ ಮತ್ತು ತೋಪುಗಳು	೩,೪೮೫	೧,೧೮೦	೩೦	೪೬	೪,೭೪೧
	ಒಟ್ಟು	೧೭,೦೩೭	೧೫,೮೦೪	೧,೭೮೦	೫೦೭	೩೫,೧೨೮
೫	ಬೀಳು ಭೂಮಿ					
	ಅ. ಚಾಲ್ತಿ	೭,೬೧೦	೨,೦೫೦	೨,೦೬೭	೪೭೦	೧೨,೧೯೭
	ಆ. ಇತರೆ	೭,೯೭೪	೧೦,೬೦೦	೫,೭೧೫	೩೬೪	೨೪,೬೫೩
	ಇ. ಒಟ್ಟು	೧೫,೫೮೪	೧೨,೬೫೦	೭,೭೮೨	೮೩೪	೩೬,೮೬೦
೬	ಬಿತ್ತನೆಯಾಗಿರುವ ಪ್ರದೇಶ					
	ಅ. ನಿವ್ವಳ	೫೧,೮೦೩	೫೪,೯೮೮	೬೦,೬೬೮	೮,೯೧೪	೧,೭೬,೩೭೩
	ಆ. ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು	೯,೮೦೯	೫,೭೨೫	೩,೪೧೮	೬,೩೭೦	೨೫,೩೨೨
	ಇ. ಒಟ್ಟು	೬೧,೬೧೨	೬೦,೭೧೩	೬೪,೦೮೬	೧೫,೨೮೪	೨,೦೧,೮೯೫

ಅಧಾರ: ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ನೋಟ ೨೦೦೬-೦೭ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಂಖ್ಯಾ ಸಂಗ್ರಹಣಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಚೇರಿ, ಚಾಮರಾಜನಗರ.

ಮಳೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ

ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ಸರಾಸರಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಳೆ ಹಾಗೂ ವಾಸ್ತವಿಕ ಮಳೆ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಕೊಟ್ಟ ಲ.೬ ರಲ್ಲಿ ನೀಡಿದೆ.

ಕೊಟ್ಟುಕೊಟ್ಟ ಲ.೬: ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ಸರಾಸರಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಳೆ
(೧೯೪೧ ರಿಂದ ೧೯೯೦ ರ ವರೆಗಿನ ಸರಾಸರಿ) ಹಾಗೂ ವಾಸ್ತವಿಕ ಮಳೆ ವಿವರ - ಆಯ್ದ ವರ್ಷಗಳಿಗೆ (ಮಿ.ಮೀ.ಗಳಲ್ಲಿ)

	ಸರಾಸರಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಳೆ ಮಿ ಮೀ	೨೦೦೩-೨೦೦೪	೨೦೦೪-೨೦೦೫	೨೦೦೫-೨೦೦೬	೨೦೦೬-೨೦೦೭
ಏಪ್ರಿಲ್	೫೭.೧	೩೩	೧೨೭	೧೧೬	೫೧
ಮೇ	೧೩೪.೪	೪೨	೧೮೯	೯೬	೮೫
ಜೂನ್	೩೯.೦	೫೪	೫೪	೧೨೧	೪೧
ಜುಲೈ	೫೭.೧	೫೭	೯೨	೮೭	೮೦
ಆಗಸ್ಟ್	೫೭.೪	೫೬	೨೯	೧೦೯	೧೩೮
ಫಾರೀಫ್-ಮುಂಗಾರು (ಏಪ್ರಿಲ್ ನಿಂದ ಆಗಸ್ಟ್ ವರೆಗೆ)	೩೪೫.೦	೨೪೨	೩೪೫	೫೨೦	೩೯೫
ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್	೮೩.೪	೩೭	೧೮೬	೮೪	೫೩
ಅಕ್ಟೋಬರ್	೧೫೮.೦	೨೦೭	೧೮೦	೩೪೦	೨೦೦
ನವೆಂಬರ್	೬೮.೧	೩೮	೪೪	೧೩೮	೪೭
ಡಿಸೆಂಬರ್	೨೪.೮	೧	೦	೨೪	೦
ರಬಿ-ಹಿಂಗಾರು (ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ನಿಂದ ಡಿಸೆಂಬರ್ ವರೆಗೆ)	೩೩೪.೩	೨೮೩	೪೧೦	೫೯೬	೩೦೦
ಜನವರಿ	೪.೧	೬	೯	೦	೦
ಫೆಬ್ರವರಿ	೩.೭	೦	೦	೦	೦
ಮಾರ್ಚ್	೮.೮	೧೨	೬	೨೪	೧೪
ಬೇಸಿಗೆ (ಜನವರಿನಿಂದ ಮಾರ್ಚ್ ವರೆಗೆ)	೧೬.೬	೧೮	೧೫	೨೪	೧೪
ಏಪ್ರಿಲ್ ನಿಂದ ಮಾರ್ಚ್ ವರೆಗೆ	೬೯೫.೯	೫೪೩	೯೧೬	೧,೧೪೯	೭೦೯

ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿ

ಕೇಂದ್ರೀಯ ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗದ ಕೃಷಿ ಹವಾಮಾನ ಕ್ಷೇತ್ರೀಯ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ೧೦ನೇ ವಲಯ (Southern Plateau and Hilly Region) ಮತ್ತು ೧೨ ನೇ ವಲಯ (West coast plains and Ghat Region) ವಲಯಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಮಳೆ ಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣ, ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣಗಳ ಆಧಾರ, ಸಮುದ್ರ ಮಟ್ಟದಿಂದ ಮೇಲಿರುವ ಎಲಿವೇಷನ್ ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ೧೦ ಕೃಷಿ ವಲಯಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯು ರಾಜ್ಯದ ದಕ್ಷಿಣ ಒಣಭೂಮಿ ವಲಯಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ವಿವಿಧ ಹವಾಮಾನದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ತರಹದ ಏಕದಳಧಾನ್ಯಗಳು, ದ್ವಿದಳಧಾನ್ಯಗಳು, ಎಣ್ಣೆಕಾಳುಗಳು ಹಾಗೂ ವಾಣಿಜ್ಯ

ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿ

೨೬೧

ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿರುವ ಭೂಮಿಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಮತ್ತಿತರ ವಿಷಯಗಳನ್ನು (ಗ್ರಾಮ, ತಾಲೂಕು ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ) ಗ್ರಾಮ ಲೆಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಸರ್ವೆ ನಂಬರ್‌ಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ (ಮೂಲ ಗೇಣಿ ಮತ್ತು ಹಕ್ಕು ಪತ್ರ)ಗಳಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ, ತಾಲೂಕು ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಲಾಗುವುದು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗುವ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಏಕದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು, ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು, ಎಣ್ಣೆ ಕಾಳುಗಳು ಹಾಗೂ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗುವುದು. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರು ಹೊಸ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಳತ್ವ ವಹಿಸಿ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಅನುಸಾರ ಬೆಳೆ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳೆಂದರೆ ಭತ್ತ, ಜೋಳ, ರಾಗಿ, ಸಾಮೆ, ನವಣೆ, ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳಾದ ತೋಗರಿ, ಉದ್ದು, ಹಲಸಂದೆ, ಅವರೆ, ಹುರಳಿ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಎಣ್ಣೆ ಕಾಳು ಬೆಳೆಗಳಾದ ಎಳ್ಳು, ಹುಚ್ಚೆಳ್ಳು, ಸೊಯಾ ಅವರೆ, ಹರಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳ ಪೈಕಿ ನೆಲಗಡಲೆ, ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ, ಕಬ್ಬು ಪ್ರಧಾನ ಬೆಳೆಗಳಾಗಿವೆ. ೨೦೦೬-೦೭ ನೇ ಸಾಲಿನ ವಾರ್ಷಿಕ ಋತು ಮತ್ತು ಬೆಳೆ ವರದಿ ಪ್ರಕಾರ ೨,೦೧,೬೯೫ ಹೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಬೆಳೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ೧,೭೫,೯೧೭ ಹೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಗಿದ್ದು ಇದು ಒಟ್ಟು ಬೆಳೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಶೇ ೮೭.೨೩ ರಷ್ಟಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಆಹಾರೇತರ ಬೆಳೆಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ	ವಿವರ	೧೯೯೯-೨೦೦೦	೨೦೦೦-೦೧	೨೦೦೧-೦೨	೨೦೦೨-೦೩	೨೦೦೩-೦೪	೨೦೦೪-೦೫	೨೦೦೮-೦೯
ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗಳು								
೧)	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಹೆ.ಗಳಲ್ಲಿ)	೧,೨೨,೯೮೧	೧,೪೫,೦೮೦	೧,೫೫,೧೩೫	೧,೪೫,೯೧೧	೧,೩೬,೮೬೮	೧,೫೦,೬೭೮	೧,೭೪,೬೫೨
೨)	ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಬಿತ್ತನೆ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇ.	೬೭.೬	೭೭.೦೧	೭೬.೧೭	೭೩.೯೫	೭೫.೨೦	೮೨.೭೯	೭೫.೭೬
೩)	ರಾಜ್ಯದ ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗಳ ಶೇ.	೧.೪	೧.೬೧	೧.೮೪	೧.೭೭	೧.೭೨	೧.೭೩	೧.೯೭
ಆಹಾರೇತರ ಬೆಳೆಗಳು								
೧)	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಹೆ.ಗಳಲ್ಲಿ)	೫೮,೮೨೮	೪೩,೩೧೬	೪೮,೫೪೬	೫೧,೩೯೩	೪೫,೧೨೯	೬೩,೬೬೪	೫೫,೮೯೨
೨)	ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಬಿತ್ತನೆ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇ.	೩೨.೪	೨೨.೯೯	೨೩.೮೩	೨೬.೦೫	೨೪.೮೦	೩೪.೯೮	೨೪.೨೪
೩)	ರಾಜ್ಯದ ಆಹಾರೇತರ ಬೆಳೆಗಳ ಶೇ.	೧.೮	೧.೩೨	೧.೫೧	೧.೫೭	೧.೩೦	೧.೫೬	೧.೫೯

ಕ್ರ. ಸಂ	ವಿವರ	೧೯೯೯-೨೦೦೦	೨೦೦೦-೦೧	೨೦೦೧-೦೨	೨೦೦೨-೦೩	೨೦೦೩-೦೪	೨೦೦೪-೦೫	೨೦೦೫-೦೬
ಇ	ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಬಿತ್ತನೆ ಪ್ರದೇಶ	೧,೮೧,೮೧೫	೧,೮೮,೩೯೬	೨,೦೩,೬೮೧	೧,೯೭,೩೦೪	೧,೮೧,೯೯೭	೨,೧೪,೩೪೨	೨,೩೦,೫೪೪
ಈ	ಏಕದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು							
೧)	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೆ.ಗಾಂ.	೭೦,೨೧೭	೮೮,೨೯೮	೮೫,೬೫೫	೭೨,೩೦೫	೭೬,೫೫೩	೮೬,೨೧೯	೯೯,೪೪೧
೨)	ಉತ್ಪಾದನೆ ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ	೧,೦೮,೦೯೬	೧,೫೮,೦೧೬	೧,೫೧,೨೯೯	೧,೧೬,೮೯೦	೮೩,೫೩೨	೧,೭೫,೧೪೪	೨,೦೩,೫೧೯
೩)	ಇಳುವರಿ ಹೆ.ಗೆ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ. ಗಳಲ್ಲಿ	೧,೬೨೦	೧,೮೮೪	೧,೮೫೯	೧,೭೦೨	೧,೧೪೯	೨,೧೩೮	೨,೧೫೪
ಉ	ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು							
೧)	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೆ.ಗಾಂ.	೨೮,೪೬೧	೩೩,೧೪೧	೪೨,೪೨೦	೪೬,೮೩೨	೩೮,೭೧೭	೪೩,೫೯೧	೩೮,೩೨೩
೨)	ಉತ್ಪಾದನೆ ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ	೮,೩೭೩	೧೧,೨೬೧	೧೦,೭೬೧	೧೧,೦೯೧	೭,೧೫೮	೧೬,೬೮೩	೧೬,೩೫೪
೩)	ಇಳುವರಿ ಹೆ.ಗೆ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ. ಗಳಲ್ಲಿ	೩೧೦	೩೫೮	೨೬೭	೨೪೯	೧೯೫	೪೦೩	೪೪೯
ಊ	ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳು							
೧)	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೆ.ಗಾಂ.	೯೮,೬೭೮	೧,೨೧,೪೯೦	೧,೨೮,೧೦೬	೧,೧೯,೧೩೭	೧,೧೫,೨೭೦	೧,೨೯,೮೧೦	೧,೩೭,೭೬೪
೨)	ಉತ್ಪಾದನೆ ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ	೧,೧೬,೪೬೯	೧,೬೯,೩೨೧	೧,೬೨,೦೮೪	೧,೨೭,೯೮೧	೯೦,೬೯೦	೧,೯೧,೮೨೭	೨,೧೯,೮೭೩
೩)	ಇಳುವರಿ ಹೆ.ಗೆ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ. ಗಳಲ್ಲಿ	೧,೨೪೨	೧,೪೬೭	೧,೩೩೨	೧,೧೩೧	೮೨೮	೧,೫೫೬	೧,೬೮೦
ಋ	ಎಣ್ಣೆ ಕಾಳುಗಳು							
೧)	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೆ.ಗಾಂ.	೨೧,೨೭೨	೧೧,೭೫೬	೨೦,೬೦೬	೨೭,೫೩೯	೨೪,೫೭೯	೨೯,೭೩೮	೩೭,೭೬೨
೨)	ಉತ್ಪಾದನೆ ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ	೧೭,೦೫೭	೧೧,೦೩೮	೨೨,೪೭೪	೧೫,೯೫೫	೧೦,೯೦೭	೨೬,೩೩೯	೨೪,೬೮೯
೩)	ಇಳುವರಿ ಹೆ.ಗೆ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ. ಗಳಲ್ಲಿ	೮೪೪	೯೮೮	೧,೧೪೮	೬೧೦	೪೬೭	೯೩೨	೬೮೮

ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿ

೨೬೩

ಕ್ರ. ಸಂ	ವಿವರ	೧೯೯೯-೨೦೦೦	೨೦೦೦-೦೧	೨೦೦೧-೦೨	೨೦೦೨-೦೩	೨೦೦೩-೦೪	೨೦೦೪-೦೫	೨೦೦೮-೦೯
ಖೂ	ಹತ್ತಿ							
೧)	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೆ.ಗಾಂ.	೧೨,೧೫೭	೯,೬೫೨	೧೦,೫೪೭	೫,೨೭೧	೫,೪೨೦	೧೪,೧೬೯	೪೪೩
೨)	ಉತ್ಪಾದನೆ ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ	೧೬,೭೪೬	೭,೯೪೪	೭,೦೮೫	೯೨೮	೧,೧೪೩	೩,೪೮೫	೪೨೩
೩)	ಇಳುವರಿ ಹೆ.ಗೆ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ. ಗಳಲ್ಲಿ	೨೪೭	೧೪೭	೧೨೦	೩೨	೩೮	೪೪	೧೭೧
ಏ	ಕಬ್ಬು							
೧)	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೆ.ಗಾಂ.	೧೯,೦೭೯	೧೫,೩೯೭	೧೮,೦೨೬	೧೬,೭೫೫	೭,೫೮೧	೬,೫೯೦	೮,೬೬೫
೨)	ಉತ್ಪಾದನೆ ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ	೨೩,೦೧,೮೮೧	೧೮,೫೭,೬೪೮	೧೭,೨೭,೫೯೫	೧೬,೮೭,೨೨೮	೬,೨೬,೫೭೦	೭,೪೫,೦೦೦	೭,೧೬,೧೬೨
೩)	ಇಳುವರಿ ಹೆ.ಗೆ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ. ಗಳಲ್ಲಿ	೧೨೭	೧೨೭	೧೦೧	೧೦೬	೮೭	೧೧೯	೮೭
ಏ	ತುಂಬಾಕು							
೧)	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೆ.ಗಾಂ.	೮೫	೬೫	೬೫	೧೦೮	೯೭	೧೦೦	೧೬೧
೨)	ಉತ್ಪಾದನೆ ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ	೫೦	೪೮	೫೩	೭೮	೫೫	೭೪	೮೨
೩)	ಇಳುವರಿ ಹೆ.ಗೆ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ. ಗಳಲ್ಲಿ	೬೨೨	೭೭೮	೮೫೧	೭೫೭	೫೯೨	೭೭೭	೫೩೫

ಆಧಾರ: Report on Area, production, producting And Prices of Agriculture crops in Karnataka 1999-2000 to 2008-09, Directorate of Economics and Statistics, Bangalore

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೮: ೨೦೦೯-೧೦ರಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕುವಾರು ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಆಹಾರೇತರ ಬೆಳೆಗಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ

(ಹೆ.ಗಾಂ.)

ಕ್ರ. ಸಂ	ಬೆಳೆಗಳು	ಚಾಮರಾಜನಗರ	ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ	ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ	ಯಳಂದೂರು	ಜಿಲ್ಲಾ ಮೊತ್ತ
I	ಏಕದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು					
೧	ಭತ್ತ	೨,೬೩೪	೮	೯,೭೧೨	೪,೭೬೦	೧೭,೧೧೪
೨	ರಾಗಿ	೬,೬೮೫	೧,೫೭೭	೮,೯೧೩	೬೨೭	೧೭,೮೦೨
೩	ಜೋಳ	೯,೧೪೯	೯,೯೫೭	-	೧೬೩	೧೯,೨೬೯
೪	ಸಜ್ಜೆ	೩೫	೪೮	೪೬೦	-	೫೫೩
೫	ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳ	೪,೬೪೭	೨,೪೬೫	೩೦,೫೬೧	೨೨೬	೩೭,೮೯೯
೬	ಗೋಧಿ	-	-	-	-	-

ಕ್ರ. ಸಂ	ಬೆಳೆಗಳು	ಚಾಮರಾಜನಗರ	ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ	ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ	ಯಳಂದೂರು	ಜಿಲ್ಲಾ ಮೊತ್ತ
೭	ಇತರೆ ಏಕದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಉಪತ್ಯಾಣ ಬೆಳೆಗಳು	-	೬೦	೮೯	-	೧೪೯
೮	ಬಟ್ಟು ಏಕದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಉಪತ್ಯಾಣ ಬೆಳೆಗಳು	೨೩,೧೫೦	೧೪,೧೧೫	೪೯,೭೩೫	೫,೭೭೬	೯೨,೭೭೬
II	ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು					
	ಕಡಲೆ	೧,೬೩೨	೨,೨೭೨	೧೬೫	೪೨	೪,೧೧೧
	ತೊಗರಿ	೭೨೨	೮೪೩	೩೩೪	-	೧,೯೪೯
	ಇತರೆ ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು	-	-	-	-	-
	ಬಟ್ಟು ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು	೨,೪೦೪	೩,೧೧೫	೪೯೯	೪೨	೬,೦೬೦
	ಬಟ್ಟು ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳು	೩೬,೭೫೪	೩೧,೦೦೮	೫೬,೪೮೭	೭,೧೫೩	೧,೩೧,೪೦೨
III	ಎಣ್ಣೆ ಬೀಜಗಳು					
	ಶೇಂಗಾ	೨,೮೮೪	೧೦,೫೧೨	೩,೪೯೧	-	೧೬,೮೮೭
	ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ	೨,೦೩೨	೧೩,೯೩೬	೧೯೮	೧೫	೧೬,೧೮೧
	ಇತರೆ	-	-	-	-	-
	ಬಟ್ಟು ಎಣ್ಣೆ ಬೀಜಗಳು	೪,೯೧೬	೨೪,೪೪೮	೩,೬೮೯	೧೫	೩೩,೦೬೮
	ಬಟ್ಟು ಹಣ್ಣುಗಳು	೪,೪೪೫	೧,೬೩೯	೨,೭೯೯	೬೩೪	೯,೫೧೭
	ಬಟ್ಟು ತರಕಾರಿಗಳು	೧,೯೨೮	೩,೨೫೩	೧,೮೬೯	೪೭	೭,೦೯೭
	ಕಬ್ಬು	೭,೧೬೯	೧,೮೭೫	೧,೧೬೪	೧,೭೦೬	೧೧,೯೧೪
IV	ಇತರೆ ಆಹಾರೇತರ ಬೆಳೆಗಳು					
	ತಂಬಾಕು	-	೧೫೪	-	-	೧೫೪
	ಹತ್ತಿ	೭೦	೨೪೦	೪೪೪	-	೭೫೪
	ತೇಗ	೬	೪೪	-	೩	೫೩
	ಇತರೆ ಎಲ್ಲಾ ಬೆಳೆಗಳು	೧೬,೬೫೧	೨೮,೬೩೫	೭,೬೩೬	೧,೦೨೨	೫೩,೯೪೪
	ಬಟ್ಟು ಬೆಳೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೬೯,೫೬೮	೬೯,೪೭೮	೭೫,೬೨೨	೧೦,೬೨೦	೨,೨೫,೨೮೮

ಮೂಲ: ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲಾ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ನೋಟ-೨೦೦೯-೧೦

ಮಣ್ಣು ಸಮೀಕ್ಷೆ: ಮಣ್ಣು ಪ್ರಕೃತಿದತ್ತವಾದ ಒಂದು ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದ್ದು, ಸಸ್ಯಗಳಿಗೆ ನೀರು ಮತ್ತು ಪೋಷಕಾಂಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಆಧಾರ ಸಂಪನ್ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಸ್ಯದ ಬೇರುಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಲು ಉತ್ತಮ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸೂಕ್ತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡಲು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಸೂಕ್ತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯೋಜಿಸಿ ಮಣ್ಣು ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣಧರ್ಮಗಳಾದ ಕಣಗಾತ್ರ, ರಚನೆ, ಮಣ್ಣಿನ ರಚನೆ, ನೀರು ಇಂಗುವಿಕೆ, ಆಳ, ಮೇಲ್ಮೈ ಲಕ್ಷಣ, ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕ ಸವಳು ಮತ್ತು ಕ್ಷಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದು ಅದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದು. ಮಣ್ಣಿನ ಪಾರ್ಶ್ವದೃಶ್ಯಗಳ ಗುಣಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮಣ್ಣುಗಳ ಶ್ರೇಣಿ,

ವಿಧ ಹಾಗೂ ಹಂತಗಳನ್ನಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಬಳಕೆ ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು. ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹಾಗೂ ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿಗಾಗಿ ಮಣ್ಣು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಉತ್ತಮ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮಣ್ಣು ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ಅನಿವಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಘಟಕವು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಉದ್ದೇಶಗಳು: ಮಣ್ಣಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ವರ್ಗೀಕರಣ ಹಾಗೂ ನಾಮಕರಣ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು; ಮಣ್ಣು ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿ ಸೂಕ್ತ ಭೂಬಳಕೆಯನ್ನು ಯೋಜಿಸುವುದು; ಮಣ್ಣು ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ನೀರಾವರಿಗಾಗಿ ಭೂ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡುವುದು; ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಯಿಸಿ ಕೃಷಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಭೂಬಳಕೆ ಹಾಗೂ ಬೆಳೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಯೋಜಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು. ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು: ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿ ಪೂರ್ವ ಮಣ್ಣು ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕೈಗೊಂಡು ನೀರಾವರಿ ಸೂಕ್ತತೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದು; ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಮತ್ತು ಇಲಾಖಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕೈಗೊಂಡು ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತ ಮಣ್ಣಿನ ವರ್ಗೀಕರಣ ನೀಡುವುದು; ಮಣ್ಣು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಕೈಗೊಂಡು ಸಮೀಕ್ಷೆ ವರದಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವುದು.

ಮಣ್ಣು ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ: ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯ ಮೂಲಭೂತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಮಣ್ಣು ಪರೀಕ್ಷೆಯು ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ, ದೊರೆಯುವ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳು ಹಾಗೂ ಗುಣಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ರೈತರಿಗೆ ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ರಸಗೊಬ್ಬರ/ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರಗಳ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ನೀಡಲು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಮಣ್ಣು ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರವು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಂಜನಗೂಡಿನಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಲಘು ಪೋಷಕಾಂಶಗಳಿಗೂ ಸಹ ಮಣ್ಣಿನ ಮಾದರಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರೈತರಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಪರೀಕ್ಷೆ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಉತ್ತಮಪಡಿಸಿ ಬೆಳೆ ಯೋಜನೆಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ೨೦೦೫-೦೬ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಮಣ್ಣು ಆರೋಗ್ಯ ಚೀಟಿ ಆಧಾರಿತ ಗ್ರಾಮವಾರು ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಸಹಾಯಕರು ಹಂಗಾಮಿಗೆ ಮುಂಚೆ ಸಭೆ ನಡೆಸಿ ೧೦ ರಿಂದ ೧೫ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಮಣ್ಣು ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಮಣ್ಣು ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾದ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ವರದಿಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಪೂರಕ ಅಂಶಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರೈತರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ತಜ್ಞರ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆ ಮೇರೆಗೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ತಾಲೂಕು ಸಹಾಯಕ ಕೃಷಿ ನಿರ್ದೇಶಕರ ನೇತೃತ್ವದ ಕಾರ್ಯಪಡೆಯ ಅನುಮೋದನೆ ಪಡೆಯಲಾಗುವುದು. ನಂತರ ಸದರಿ ಅನುಮೋದಿತ ಬೆಳೆ ಯೋಜನೆ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಆಯಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ನಾಮಫಲಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗುವುದು. ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು/ನೀರು ಮಾದರಿಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ವರದಿಗಳನ್ನು ಮಣ್ಣು/ನೀರು ಆರೋಗ್ಯ ಚೀಟಿ ನಮೂನೆಯಲ್ಲಿ ಗಣಕೀಕರಿಸಿ ರೈತರಿಗೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿತರಿಸಲು ಎಲ್ಲಾ ಮಣ್ಣು ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಕಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ೨೦೦೮-೦೯ ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಂಜನಗೂಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಮಣ್ಣು ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ೧೧,೮೬೨, ಎಸ್.ಟಿ.ಸಿ.ಆರ್ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ೧,೩೩೬ ಹಾಗೂ ಲಘು ಪೋಷಕಾಂಶಗಳಿಗಾಗಿ ೧,೪೭೧ ಮಣ್ಣಿನ ಮಾದರಿಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ: ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ೨೦೦೪ರಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ನೀತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದು, ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ನೀತಿಯನ್ನು ಹೊರತಂದ ಮೊದಲು ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸದರಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ೨೦೦೪-೦೫ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತರಿರುವ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೦೦ ಹೆ. ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಮಾದರಿ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ೨೦೦೬-೦೭ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ರೈತರು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ವಿವಿಧ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ರೈತರಿಗೆ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಬಗ್ಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಬಗ್ಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ/ರೈತರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಮತ್ತು ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಪಠ್ಯವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲು ಕ್ರಮಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಾವಯವ ಪರಿಕರಗಳಾದ ಹಸಿರೆಲೆ ಗೊಬ್ಬರ ಬೀಜ, ಎರೆಹುಳು ಗೊಬ್ಬರ, ಜೈವಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳು, ಲಘು ಪೋಷಕಾಂಶಗಳು, ಎಣ್ಣೆ ಹಿಂಡಿಗಳನ್ನು ರೈತರಿಗೆ ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ವಿತರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹರಳು ರೂಪದ ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರ (ಕರ್ನಾಟಕ ಅಗ್ರಿಗೋಲ್ಡ್)ವನ್ನು ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ವಿತರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜಾತ್ರೆ, ಮೇಳಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂತೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಲಾಖಾ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗುವ ಜೈವಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡಿ ರೈತರ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ರೈತರಿಗೆ ಅವುಗಳ ಉಪಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ನೀತಿಯನ್ವಯ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯ ಮಣ್ಣು ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ರಸಗೊಬ್ಬರ ನಿಯಂತ್ರಣ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ೨೦೦೮-೦೯ ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಗೆ ಗರಿಷ್ಠ ಒತ್ತು ನೀಡಲು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಉತ್ತೇಜನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಕರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಮಿಷನ್ ಅಧಿಕಾರಯುಕ್ತ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಿಷನ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ರೈತ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ೩೦೦ ಜನ ಫಲಾನುಭವಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀ ತಾಲೂಕಿಗೆ ೨೪.೫ ಲಕ್ಷ ರೂಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದೆ.

ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ವಿತರಣೆ: ಎಲ್ಲಾ ಬೆಳೆಗಳ ಎಲ್ಲಾ ತಳಿಗಳ ತಳಿವರ್ಧಕ ಬೀಜಗಳನ್ನು (Breeder Seeds)ಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಗುರುತರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯು ರಾಜ್ಯದ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೭೩ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನಾ ಘಟಕಗಳು ಇದ್ದವು. ಇಲಾಖಾ ತಾಕುಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಮೂಲ ಬೀಜಗಳ (Foundation) ಬಿತ್ತನೆಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಬೀಜ ನಿಗಮಕ್ಕೆ ಮುಂದಿನ ಹಂತದ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕರಣೆಗಾಗಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರ ನಡುವೆ ಖಾಸಗಿ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆಯ ಉದ್ಯಮದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಮನಗಂಡು ಅವುಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅನೇಕ ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿಗಳು ಬೀಜೋತ್ಪಾದನಾ ಉದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ಧಾರವಾಡ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಜಪರೀಕ್ಷಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡಿವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಇಲಾಖೆಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಬೀಜ ಪರೀಕ್ಷಾ ಕೇಂದ್ರವು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಬೀಜ ಬದಲಿಕೆ ಆಧಾರದಂತೆ

೨೦೧೧-೧೨ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿರುವ ಕೃಷಿ ಬೆಳೆಗಳ ಬೀಜ ಬದಲಿಕೆ ಪ್ರಮಾಣ ಕೆಳಕಂಡಂತಿದೆ: ಏಕದಳ ಧಾನ್ಯ - ಶೇಕಡ ೨೩ ರಿಂದ ೩೪; ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯ - ಶೇಕಡ ೨೩ ರಿಂದ ೨೬; ಎಣ್ಣೆಕಾಳು - ಶೇಕಡ ೧೫ ರಿಂದ ೮೭; ಹತ್ತಿ - ಶೇಕಡ ೧೭; ಎಲ್ಲಾ ಸಂಕರಣ - ಶೇಕಡ ೧೦೦ ತಳಿವರ್ಧಕ ಬೀಜಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಸಂಸ್ಥೆಯು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತಳಿವರ್ಧಕ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಮುಂಗಡಬೇಡಿಕೆ ಆಧಾರದಂತೆ ಉತ್ಪಾದಿಸಿ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ತಳಿವರ್ಧಕ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಸೀಡ್ ಅಸೋಷಿಯೇಷನ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾವನ್ನು ನೋಡಲ್ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ನೇಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ವಿತರಣಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಬೀಜ ಖರೀದಿ ವೆಚ್ಚ ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ, ಸಂಸ್ಕರಣಾ, ಪೊಟ್ಟಣೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಸಾದಿಲ್ವಾರು ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬೀಜ ಖರೀದಿ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟ ಬೆಲೆಯನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜ: ಬೀಜ ಅಧಿನಿಯಮ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆ: ರೈತರಿಗೆ ಗುಣಮಟ್ಟ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ರೂಪಿಸಿದ ಬೀಜ ಅಧಿನಿಯಮ ೧೯೬೬, ಬೀಜ ನಿಯಮಾವಳಿ ೧೯೬೮ರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಬೀಜದ ಗುಣಮಟ್ಟ ಕಾಪಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಸದರಿ ಕಾಯಿದೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ೧೨೦೭ ಬೀಜ ಪರಿವೀಕ್ಷಕರು ಮಾರಾಟಕ್ಕಿಟ್ಟ ಬೀಜಗಳ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಪ್ರಕಟಿತ ಬೀಜ ಪರೀಕ್ಷಾಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಳಕೆ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದ ಮಾದರಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥ ಮಾರಾಟಗಾರರ ವಿರುದ್ಧ ಕ್ರಮ ಜರುಗಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಬೀಜ (ನಿಯಂತ್ರಣ) ಆದೇಶ, ೧೯೮೩ರ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿರುವ ಬೀಜಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಕಾಪಾಡುವುದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಜದ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸದರಿ ಆದೇಶದಡಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಬೀಜ ಮಾರಾಟ ಪರವಾನಗಿ ಪಡೆಯದೆ ಹಾಗೂ ಪರವಾನಗಿಯ ನಿಯಮ ಮತ್ತು ಷರತ್ತುಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಬೀಜದ ಮಾರಾಟ ರಫ್ತು ಹಾಗೂ ಆಮದು ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಬೀಜೋತ್ಪಾದನಾ ಕೇಂದ್ರ/ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು: ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ೨೫ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ೧೨ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ಮೂರು ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಎರಡು ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಒಟ್ಟಾರೆ ೪೨ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಗ್ಗಡದೇವನ ಕೋಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ನುಗು ಜೀಜೋತ್ಪಾದನಾ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಹುಣಸೂರು ತಾಲೂಕಿನ ರತ್ನಾಪುರದಲ್ಲಿರುವ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಿವೆ. ಸದರಿ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೂಲ ಪ್ರಮಾಣಿತ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮೂಲ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆಗೆ ಬೇಕಿರುವ ತಳಿವರ್ಧಕ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿಂದ ಮುಂಗಡ ಬೇಡಿಕೆ ಆಧಾರದ ಮೇರೆಗೆ ಪಡೆಯಲಾಗುವುದು. ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ತಳಿವರ್ಧಕ ಬೀಜಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇರೆಗೆ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ತಳಿವರ್ಧಕ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣಿತ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ೨೦೦೬-೦೭ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಇಲಾಖಾ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿ ಉಳಿದ ಖುಷ್ಕಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಅರಣ್ಯ/ಜೈವಿಕ ಇಂಧನ ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವತಿಯಿಂದ ಕಾರ್ಯಗತವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಗೂ ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳು: ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳ ಬೆಲೆಯು ಏರಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹಾಗೂ ಬಳಕೆಯು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಜೈವಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳಾದ ರೈಜೋಬಿಯಂ, ನೀಲಿ-ಹಸಿರುಪಾಚಿ, ಅಜೆಟೋಬ್ಯಾಕ್ಟರ್ ಮತ್ತು ಅಜೋಸ್ಪೈರಿಲಂ ಬಗ್ಗೆ ರೈತರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅರಿವು ಹಾಗೂ ಒಲವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್ ಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಸುಧಾರಿತ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಗರದ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ.

ರಸಗೊಬ್ಬರ ನಿಯಂತ್ರಣ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳು: ವಿವಿಧ ಕಡೆ ತಯಾರಾದ ರಸಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಕರು ಹಾಗೂ ಮಾರಾಟಗಾರರ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾರಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ ರಸಗೊಬ್ಬರ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ. ಈ ಗೊಬ್ಬರದ ಗುಣ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾಯ್ದೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ರಸಗೊಬ್ಬರ ಪರಿವೀಕ್ಷಕರುಗಳಾಗಿ ನೇಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ರಸಗೊಬ್ಬರದ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ರಸಗೊಬ್ಬರದ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಳಪೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ್ದೆಂದು ಕಂಡುಬರುವ ಮಾದರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ರಸಗೊಬ್ಬರ ಪರಿವೀಕ್ಷಕರು ರಸಗೊಬ್ಬರ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾಯ್ದೆಯಂತೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಈಗ ಬೆಂಗಳೂರು, ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ, ಗಂಗಾವತಿ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಗಳಿವೆ.

ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ: ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯು ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಇತರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ರೈತರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೀಟನಾಶಕ ನಿಯಂತ್ರಣ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳು: ರಾಜ್ಯದ ರೈತರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಪೀಡೆ ನಾಶಕಗಳನ್ನು ಪೂರೈಕೆ ಮಾಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೀಟನಾಶಕ ನಿಯಂತ್ರಣ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಧಾರವಾಡ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮತ್ತು ಶಿವಮೊಗ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಐದು ಕೀಟನಾಶಕ ನಿಯಂತ್ರಣ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ವಾರ್ಷಿಕ ಒಟ್ಟು ೬೦೦೦ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತಾಲೂಕು, ಜಿಲ್ಲೆ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಕೀಟನಾಶಕ ಪರಿವೀಕ್ಷಕರುಗಳು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕೀಟನಾಶಕ ಮಾರಾಟ ಮಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ತಯಾರಿಕ ಘಟಕಗಳಿಂದ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಾಗಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಜೈವಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ/ಪರತಂತ್ರ ಜೀವಿ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳು: ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಂಡ್ಯ, ಬೈಲಹೊಂಗಲ, ಗಂಗಾವತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರತಂತ್ರ ಜೀವಿ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಗುಲಬರ್ಗಾ, ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ದಾವಣಗೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಜೈವಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಈ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿನ ಕಾಂಡ ಕೊರೆಯುವ ಹುಳು, ಹತ್ತಿ ಕಾಯಿ ಕೊರಕ ಮತ್ತು ತೊಗರಿ ಕಾಯಿ ಕೊರೆಯುವ ಹುಳುವಿನ ಹತೋಟಿಗೆ ಟ್ರೈಗೋಗ್ರಾಮ ಎಂಬ ಪರತಂತ್ರ ಜೀವಿ ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದನೆ

ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಪರತಂತ್ರ ಜೀವಿಯನ್ನು ಮಂಡ್ಯ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಕೊಪ್ಪಳ, ಬಿಜಾಪುರ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ರಾಯಚೂರು, ಮೈಸೂರು, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಧಾರವಾಡ, ದಾವಣಗೆರೆ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕನಿಷ್ಠ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ರೈತಮಿತ್ರ ಜೈವಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾರಕಗಳನ್ನು ಬಳಸಲು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ರೈತರನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿ ಆಸಕ್ತ ರೈತರಿಗೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಇಲಾಖೆಯ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ವಿತರಿಸುವ ಜೈವಿಕ ಪೀಡನಾಶಕಗಳನ್ನು ಗುಣ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಪರೀಕ್ಷೆಗೊಳಪಡಿಸಲು ಬೈಲಹೊಂಗಲ ಮತ್ತು ಮಂಡ್ಯ ಪರತಂತ್ರ ಜೀವಿ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಕರಣಗಳು ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಸ್ತುತ ವರ್ಷದಿಂದ ಗುಣ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ಕಾರ್ಯ ಆರಂಭಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಸ್ಯ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸಮರ್ಥನಾ ಪತ್ರಗಳು: ಹೊರ ದೇಶಗಳ ರಫ್ತು ಉದ್ದೇಶಿತ ಸಸ್ಯ ಮತ್ತು ಸಸ್ಯೋತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ತಾಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕೀಟ ರೋಗಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ತಪಾಸಣೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಉತ್ಪನ್ನದ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ತದನಂತರ ಲಾಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಪರೀಕ್ಷೆಗೊಳಪಡಿಸಿ, ಕೀಟ ರೋಗಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ದೃಢೀಕರಣದ ನಂತರ ಅಂತಹ ರಫ್ತು ಸಸ್ಯೋತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಸಸ್ಯ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ರಫ್ತು ಉದ್ದೇಶಿತ ಸಸ್ಯ ಮತ್ತು ಸಸ್ಯೋತ್ಪನ್ನಗಳ ಪೈಕಿ ಕಾಫಿ ಬೀಜ, ಗುಲಾಬಿ ಹಾಗೂ ಇತರ ತುಂಡು ಹೂಗಳು, ಹಣ್ಣು ಮತ್ತು ತರಕಾರಿ ಬೀಜಗಳು. ಅಂಗಾಂಶ ಕೃಷಿ ಸಸ್ಯಗಳು, ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಸಸ್ಯಗಳು, ಹಣ್ಣು ಮತ್ತು ತರಕಾರಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಸಸ್ಯ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು: ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ನಿಯಮ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇಲಾಖೆಯು ಮುಖ್ಯವಾದ ಬೆಳೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆಯ್ದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಸಮಗ್ರ ಭತ್ತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ, ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ, ರಾಗಿ, ಜೋಳ ಹಾಗೂ ಸಜ್ಜೆ ಬೆಳೆಗಳ ವಿಶೇಷ ಆಹಾರಧಾನ್ಯ ಉತ್ಪಾದನಾ ಯೋಜನೆ, ಎಣ್ಣೆಕಾಳು ಉತ್ಪಾದನೆ ಯೋಜನೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದ್ವಿಧಳ ಧಾನ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ, ಇತ್ಯಾದಿ. ಇದರೊಟ್ಟಿಗೆ ಸುಧಾರಿತ ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಉತ್ಪಾದನೆ ಹಾಗೂ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರೈತರನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಹೊಸ ಯೋಜನೆಗಳಾದ ಭೂಗುಣ, ಹನಿ, ತೆನೆ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಖುಷ್ಕಿ ಬೇಸಾಯವನ್ನು ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸಲು ಆಯ್ದ ಲೆಕ್ಕ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ಹಾಗೂ ಜಲ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಯೋಜನೆಗಳು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿವೆ. ರೈತ ಮಹಿಳೆಯರು ಹಾಗೂ ಯುವರೈತರಿಗೆ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೇಸಾಯದಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅಳವಡಿಕೆಗೆ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು 'ಡ್ಯಾನಿಡ' ಸಹಾಯದ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿಶೇಷ ಘಟಕ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಹಾಗೂ ಪಂಗಡಗಳ ರೈತರಿಗೆ ಕೃಷಿ ಪರಿಕರಗಳು, ಉಪಕರಣಗಳು, ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಉಪಕರಣಗಳು, ಎತ್ತು, ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಉಪಯೋಗಿ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಎಣ್ಣೆಕಾಳು, ದ್ವಿದಳಧಾನ್ಯ, ಆಯಿಲ್‌ಪಾಮ್ ಹಾಗೂ ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳ ಯೋಜನೆ (ಐಸೋಪಾಮ್-ISOPOM-Integrated Scheme of oilseeds, pulses, oilpalm and Maize): ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಎಣ್ಣೆಕಾಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದ್ವಿದಳಧಾನ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ, ಆಯಿಲ್‌ಪಾಮ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ವೇಗವರ್ಧಕ ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ೧೦ನೇ ಪಂಚವರ್ಷೀಯ ಯೋಜನೆಯಡಿ ರೂಪಿಸಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ೨೦೦೪ ರಿಂದ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮತೋಲನ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು; ಎಣ್ಣೆಕಾಳು, ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯ, ಆಯಿಲ್‌ಪಾಮ್ ಹಾಗೂ ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ, ಉತ್ಪಾದನೆ ಹಾಗೂ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ಅಳವಡಿಕೆಯು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಐಸೋಪಾಮ್ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಶೇ. ೫೦ರ ರಿಯಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಕಂಡ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ: ೧) ಪ್ರಮಾಣಿತ/ ನಿಜಬೀಜ ವಿತರಣೆ, ೨) ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳನ್ನು ೫ ರಿಂದ ೧೦ ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ೩) ಮಿಶ್ರಬೆಳೆ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ೪) ನೀರಾವರಿ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ೫) ಜೈವಿಕ ತೀವ್ರ ಸಮಗ್ರ ಪೀಡೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ೬) ಬೇಸಿಗೆ ಶೇಂಗಾ ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಲ್ಚಿಂಗ್ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ ಹಾಗೂ ೭) ರೈತರು ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಲು ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಿತ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳು, ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಉಪಕರಣಗಳು, ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಔಷಧಿ, ತುಂತುರು ನೀರಾವರಿ, ಜಿಪ್ಸಂ ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸದರಿ ಯೋಜನೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಶೇ. ೭೫:೨೫ರ ಅನುಪಾತದಲ್ಲಿ ಅನುದಾನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಎಣ್ಣೆ ಕಾಳು ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜ, ಜಿಪ್ಸಂ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ರಂಜಕ ಕರಗಿಸುವ ಜೈವಾಣು ಗೊಬ್ಬರಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಶೇಕಡ ೩೦-೪೦ರಷ್ಟು ಇಳುವರಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ದ್ವಿದಳಧಾನ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆ ಸುಧಾರಿಸಲು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿ ಹಾಗೂ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಮತ್ತು ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜ ಸರಬರಾಜು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ ಕೆ.ಎಸ್.ಎಸ್.ಸಿ ಮತ್ತು ಎನ್.ಎಸ್.ಸಿ ಇವರ ಸಹಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಆತ್ಮ-ಸುಧಾರಿತ ಕೃಷಿ ವಿಸ್ತರಣಾ ಪದ್ಧತಿ-ಕೇಂದ್ರ ಪರಿಸ್ಕೃತ ಯೋಜನೆ: ಸಮಗ್ರ ವಿಸ್ತರಣಾ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಭಾಗಿದಾರರಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ಇಲಾಖೆಗಳು, ಖಾಸಗಿ ಉದ್ಯಮಿದಾರರು, ಪರಿಕರ ಪೂರೈಕೆದಾರರು ಮತ್ತು ರೈತರು ನಡುವೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ತರುವುದು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಯುಕ್ತರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ ಇಲಾಖಾ ಕಾರ್ಯತಂಡ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಆಯುಕ್ತರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಯೋಜನಾ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಆತ್ಮ ಮಾದರಿ ಕೃಷಿ ವಿಸ್ತರಣಾ ಪದ್ಧತಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನ ಕುರಿತು ಉಸ್ತುವಾರಿ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಇವು ನೀಡುತ್ತವೆ. ೨೦೦೫-೦೬ ಮತ್ತು ೨೦೦೬-೦೭ನೇ ಸಾಲಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮ ಚಾಲನಾ ಸಮಿತಿ ಹಾಗೂ ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ನ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಯೋಜನಾ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಜಂಟಿ ಕೃಷಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಸದಸ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟದ ಆತ್ಮ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್‌ನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದು, ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್‌ನ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ ಹಾಗೂ ತಾಲೂಕು ಸಹಾಯಕ ಕೃಷಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಸದಸ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಸೂತ್ರಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಶೇ. ೧೦ರಷ್ಟು ಅನುದಾನವನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಭರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೃಷಿ ತರಬೇತಿ

ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿಯು, ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಹೊಸ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅನಿವಾರ್ಯವೂ ಸಹ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ರೈತರು ಮತ್ತು ರೈತ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿನ ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಕೆಗೆ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿನ ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕುರಿತು ರೈತರಿಗೆ ಮತ್ತು ರೈತ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಇಲಾಖೆಯ ವಿಸ್ತರಣಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೃಷಿ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ೨೦೦೧-೦೨ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಯಿತು. ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರೈತರಿಗೆ, ರೈತಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತರಣಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ವೈಟೆಪ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (WYTEP): ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರಲ್ಲಿ ರೈತ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರ ಹಿರಿದಾದುದು. ವೈಟೆಪ್ ಯೋಜನೆಯು ಈ ಅಂಶದತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸುತ್ತಾ ರೈತ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ಬಗ್ಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ, ಮುಂದಾಳತ್ವ ಗುಣಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಕರಿಸಿ, ಉದ್ಯಮ ಶೀಲತೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗುವಂತೆ ಶ್ರಮ ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. ೧) ಕೃಷಿ ನಿರತ ರೈತ ಮಹಿಳೆಯರ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಒಟ್ಟಾರೆ ಅವರ ಕುಟುಂಬಗಳ ಜೀವನಮಟ್ಟವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುವುದು ಮತ್ತು ೨) ರೈತ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಣಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಗುರಿ ಮುಟ್ಟಲು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಘಟಕವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಕೆಳಕಂಡಂತಿರುತ್ತದೆ. ೧) ಹಂಗಾಮು ಪೂರ್ವ ತರಬೇತಿ: ಪದ್ಧತಿ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ, ೨) ಸಮಗ್ರ ಫಲಿತಾಂಶ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ, ೩) ರೈತ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರವಾಸ, ೪) ಬೀಜ ಧನ ರೈತ ಮಹಿಳೆಯರ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ, ೫) ಪೈಲಟಿಂಗ್ ಅಗ್ರೋ ಎಂಟರ್‌ಪ್ರೈಸಸ್, ೬) ರೈತ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಸ್ಥಾ ತರಬೇತಿ-ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ೭) ಸಂಪರ್ಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರ ತರಬೇತಿ, ೮) ವಿಶೇಷ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಾದ ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ರೇಷ್ಮೆ, ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ಮತ್ತು ೯) ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಮಾವೇಶ.

ವಿಶೇಷ ಘಟಕ ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಗಿರಿಜನ ಉಪಯೋಜನೆ: ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಹಾಗೂ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗದ ರೈತರ ಏಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇಮಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಎರಡೂ ವರ್ಗಗಳ ರೈತರ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅನುದಾನವನ್ನು ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೆ

ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅನುದಾನವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಎರಡೂ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ನಮೂದಿಸಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

೧. ಕೃಷಿ ಪರಿಕರಗಳು: ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಫಲಾನುಭವಿಗೆ ಶೇ. ೧೦೦ರಷ್ಟು ಸಹಾಯಧನದಲ್ಲಿ ₹ ೨,೮೦೦/-ಗರಿಷ್ಟ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬೀಜ, ಗೊಬ್ಬರ, ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಔಷಧಿ ಹಾಗೂ ಒಂದು ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
೨. ಧಾನ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಕಣಜಗಳ ಪೂರೈಕೆ: ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ದಾಸ್ತಾನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಧಾನ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಕಣಜಗಳನ್ನು ಶೇ. ೭೫ರಷ್ಟು ಸಹಾಯಧನದಲ್ಲಿ ₹ ೧,೦೦೦/- ಗರಿಷ್ಟ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪೂರೈಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
೩. ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳ ಪೂರೈಕೆ: ರಾಶಿ ಮಾಡುವ ಯಂತ್ರ, ಭತ್ತ ನಾಟಿ ಯಂತ್ರ, ಕಳೆ ತೆಗೆಯುವ ಯಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಕಬ್ಬು ನಾಟಿ ಮಾಡುವ ಯಂತ್ರದಂತಹ ಯಂತ್ರಜಾಲಿತ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಶೇ. ೭೫ ರಷ್ಟು ಸಹಾಯಧನದಲ್ಲಿ ₹ ೫೦,೦೦೦/- ಗರಿಷ್ಟ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಪೂರೈಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
೪. ಕೈಚಾಲಿತ ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಉಪಕರಣಗಳ ಪೂರೈಕೆ: ಕೈಚಾಲಿತ ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಶೇ. ೭೫ರಷ್ಟು ಸಹಾಯಧನದಲ್ಲಿ ₹ ೧,೦೦೦/- ಗರಿಷ್ಟ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪೂರೈಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
೫. ಡೀಸೆಲ್/ಸೀಮೆಎಣ್ಣೆ ಪಂಪುಸೆಟ್ಟುಗಳ ಪೂರೈಕೆ: ೩, ೪ ಅಥವಾ ೫ ಹೆಚ್.ಪಿ. ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಡೀಸೆಲ್ ಅಥವಾ ಸೀಮೆಎಣ್ಣೆ ಪಂಪುಸೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಶೇ. ೭೫ರಷ್ಟು ಸಹಾಯಧನದಲ್ಲಿ ₹ ೧೦,೦೦೦/- ಗರಿಷ್ಟ ಪೂರೈಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
೬. ಪವರ್ ಟಿಲ್ಲರ್‌ಗಳ ಪೂರೈಕೆ: ಪವರ್ ಟಿಲ್ಲರ್‌ಗಳನ್ನು ಶೇ. ೭೫ರ ಸಹಾಯಧನದಲ್ಲಿ ₹ ೫೦,೦೦೦/- ಗರಿಷ್ಟ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಪೂರೈಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
೭. ಜಲಾಂತರ್ಗತ ಪಂಪುಸೆಟ್ಟುಗಳ ಪೂರೈಕೆ: ಜಲಾಂತರ್ಗತ ಪಂಪು ಸೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಶೇ. ೭೫ ರಷ್ಟು ಸಹಾಯಧನದಲ್ಲಿ ₹ ೨೫,೦೦೦/- ಗರಿಷ್ಟ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಪೂರೈಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಧನ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದ ಹಣವನ್ನು ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಭರಿಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯ ವಿಶ್ವ ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಘಟಕ: ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯಡಿ ೨೦೦೨ನೇ ಡಿಸೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವ ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಘಟಕವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವ ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಒಪ್ಪಂದದಡಿ ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧಿತ ಒಪ್ಪಂದಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಇತ್ತೀಚಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೃಷಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಹಾಗೂ ರೈತ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕ ಪ್ರಚಾರ ನೀಡುವುದು ಈ ಘಟಕದ ದೈನಂದಿನ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವ ವಾಣಿಜ್ಯ ಒಪ್ಪಂದದಿಂದ ರಾಜ್ಯದ ಕೃಷಿ ವಲಯದ ಮೇಲೆ ಆಗುವ ಪರಿಣಾಮ, ಜಾಗತೀಕರಣ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಉದಾರೀಕರಣದಿಂದಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಕುರಿತು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಸ್ಯ ತಳಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ರೈತರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಅಧಿನಿಯಮ ೨೦೦೧ರ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಸಮಿತಿ ಹಾಗೂ ಉಪಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಸ್ಯ ತಳಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಜಿಲ್ಲಾ ಜಂಟಿ ಕೃಷಿ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ಕೆಳಕಂಡ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ೧) ಭೌಗೋಳಿಕ ನಿಶ್ಚಯಾರ್ಥ (ಜಿಯಾಗ್ರಾಫಿಕ್ ಇಂಡಿಕೇಷನ್) ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು, ೨) ಸ್ಥಳೀಯ ಸಸ್ಯ ತಳಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು, ನಶಿಸಿಹೋದ ತಳಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು,

೩) ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಸ್ಯ ತಳಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮೂಲ ಮಾಹಿತಿ/ವಿಷಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಉ) ರೈತರ ಸಸ್ಯ ತಳಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವುಗಳ ದಾಖಲಾತಿಗಾಗಿ ರೈತರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುವುದು. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಸ್ಯ ತಳಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ರೈತರು ತಾವೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ತಳಿಗಳ ದಾಖಲಾತಿ ಕಾರ್ಯದ ಬೀಜ ಮಾದರಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಕಾರ್ಯ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ. ವಿಶ್ವ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಘಟನೆ ಘಟಕವು ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಲು ಸ್ವದೇಶ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿ ರೈತರಿಗೆ, ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಮಾಹಿತಿ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ವ್ಯಾಪಾರ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಹೆಚ್ಚು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಲು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಘಟಕಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಕ್ರಮಗಳು ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಸ್ವದೇಶಿ ಮತ್ತು ವಿದೇಶಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಾಧನವಾಗುತ್ತದೆ.

ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶ ಎಂದರೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭೂ ಜಲ ಘಟಕವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಂತಹ ಮಳೆ ನೀರು ಹಳ್ಳ ಕೊಳ್ಳಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಹರಿದು, ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಬಿಂದುವಿನ ಮೂಲಕ ಹೊರಹೋಗುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಎಂದರೆ ವಿವಿಧ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ (ಭೂಮಿ, ನೀರು, ಸಸ್ಯ, ಪ್ರಾಣಿ, ಮಾನವ ಸಂಪತ್ತು) ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಮರು ಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೀತಿಯ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಸರ್ವತೋಮುಖ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ೨೦೧೨-೧೩-೧೪ರಲ್ಲಿ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಈ ಇಲಾಖೆಗೆ ಕೃಷಿ, ಭೂಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಅರಣ್ಯೀಕರಣ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ, ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಆದಾಯ ಉತ್ಪನ್ನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸೂತ್ರೀಕರಣ, ಯೋಜನೀಕರಣ ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನ ಕ್ರಮಗಳ ಸಮನ್ವಯ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯ ಆಡಳಿತ ಅಧಿಕಾರದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲಾಖೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರಮಟ್ಟದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಈ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಅತಿ ವೇಗವಾಗಿ ನಶಿಸುತ್ತಿರುವ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಾದ ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಜಲವಾಹಿನಿಗಳನ್ನು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಘಟಕಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗುವುದು. ದಿನ್ನೆಯಿಂದ ತಗ್ಗು ಪ್ರದೇಶದ ಜಲಾನಯನ ಉಪಚಾರ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೊಂದಿಗೆ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ನೀರಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಾಧಾರಿತ ಪ್ರದೇಶ, ಬೇಸಿನ್, ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶ, ಉಪಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಕಿರು ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಪ್ರದೇಶದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ: ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಲೆನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆ ಅವಧಿಯಿಂದ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಸದರಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ೧೯೯೨ ಮತ್ತು ೨೦೦೨ರಲ್ಲಿ ಪುನರ್ ರಚಿಸಿದ್ದು, ಪುನರ್

ರಚಿತ ಜನಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯಡಿ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು, ಜಲಾನಯನ ಸಮುದಾಯ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸಲು ಹಾಗೂ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಲು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ೨೦೦೨-೦೩ ರಿಂದ ರಾಜ್ಯದ ೧೪ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಕಿರು ಜಲಾನಯನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ೫೫೪ ಕಿರು ಜಲಾನಯನಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದು ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ಸಮಗ್ರ ಬಂಜರು ಭೂಮಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ (ಐ.ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಡಿ.ಪಿ): ಸಮಗ್ರ ಬಂಜರು ಭೂಮಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ೧೯೮೯-೯೦ ರಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿದ್ದು, ಮಣ್ಣಿನ ಸವಕಳಿ ತಡೆಯುವುದು, ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಬಂಜರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಯೋಮಾಸ್, ಉರುವಲು ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಮೇವಿನ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ಣ ಕಿರು ಜಲಾನಯನ ತತ್ವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ (ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಜಿ.ಡಿ.ಪಿ.): ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ೧೯೭೪-೭೫ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಘಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಘಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆಯ ಮೇಲೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕುವುದು ಆಗಿತ್ತು. ತದನಂತರ ಆರನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡ ಪರಿಸರವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತನ್ನು ನೀಡಿ ವಿಶೇಷ ಕೇಂದ್ರ ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಸುವರ್ಣ ಕೃಷಿ ಹೊಂಡ: ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ೨೦೦೬-೦೭ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣ ಕೃಷಿ ಹೊಂಡ ಎಂಬ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ರೈತರು ಶೇ. ೪೦ ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಅತಿಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಶೇ. ೬೦ ರಷ್ಟು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯು ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಸೂಕ್ತವಾಗಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವರು. ಪ್ರತಿ ಕೃಷಿ ಹೊಂಡಕ್ಕೆ ಗರಿಷ್ಠ ಅನುದಾನ ರೂ. ೯,೮೦೦/- ಇರುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಖರ್ಚನ್ನು ರೈತರೇ ಭರಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಎಲ್ಲಾ ಕೃಷಿ ವಲಯಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವ ಕೃಷಿ ಹೊಂಡದ ವಿವಿಧ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ರೈತರ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಪೋಸ್ಟರ್ ಮತ್ತು ಕರಪತ್ರಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಪ್ರಚಾರಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ದೂರದರ್ಶನ, ಆಕಾಶವಾಣಿ ಮತ್ತು ವೃತ್ತ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಮುಖಾಂತರವೂ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ರೈತರು ಕೃಷಿ ಹೊಂಡದ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು ಮಾಹಿತಿ ಪತ್ರವನ್ನು ಹಂಚಲಾಗಿದೆ.

ಭೂ-ಚೇತನ: ಒಣ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡುವ ಕೃಷಿಕರ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ವಿಕಾಸ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಒಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಬೆಳೆಗಳ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಭೂ-ಚೇತನ ಎಂಬ ಹೊಸ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳು ಹೀಗಿವೆ. ೧) ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ರಾಜ್ಯದ ೨೪ ಒಣ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡುವ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಗಳ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ಶೇಕಡ ೨೦ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು, ೨) ಆಯ್ಕೆಯಾದ

ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಿ.ಐ.ಎಸ್. ಆಧಾರಿತ ಮಣ್ಣು ನಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ಪರೀಕ್ಷೆ ಕೈಗೊಂಡು ರೈತರಿಗೆ ಭೂ ಆರೋಗ್ಯ ಚೀಟಿಗಳನ್ನು ಹಂಚುವುದು, ೨) ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಇಕ್ರಿಸ್ಟಾಟ್ ಸಂಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ಸಂಬಂಧಿತ ಇಲಾಖೆಗಳ ಸಮನ್ವಯದಿಂದ ಒಣ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡುವ ರೈತರ ಗ್ರಹಣ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗುವುದು, ೪) ಇಕ್ರಿಸ್ಟಾಟ್ ಸಂಸ್ಥೆ, ಹೈದರಾಬಾದ್‌ರವರು ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು, ೫) ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ೨೪ ಪ್ರಮುಖ ಒಣ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡುವ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ, ಧಾರವಾಡ, ದಾವಣಗೆರೆ, ಹಾವೇರಿ, ಕೋಲಾರ, ತುಮಕೂರು, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ಬೀದರ್, ಬಿಜಾಪುರ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಚಾಮರಾಜನಗರ, ಗದಗ, ಗುಲಬರ್ಗಾ, ಕೊಪ್ಪಳ, ಮಂಡ್ಯ, ಮೈಸೂರು, ರಾಮನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ, ಹಾಸನ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು, ೬) ಮುಖ್ಯ ಒಣ ಬೆಳೆಗಳಾದ, ಸಜ್ಜೆ, ರಾಗಿ, ಜೋಳ, ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳ, ತೊಗರಿ, ಕಡಲೆ, ಶೇಂಗಾ, ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ ಹಾಗೂ ಸೋಯಾ ಅವರೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗುವುದು.

ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಬೀಜ, ಲಘು ಪೋಷಕಾಂಶಗಳು, ಜೈವಿಕ ಗೊಬ್ಬರ ಮುಂತಾದ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಇಲಾಖೆಯ ಚಾಲ್ತಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿತರಿಸಲಾಗುವುದು ಹಾಗೂ ಇದಲ್ಲದೆ, ರೈತರನ್ನು ಲಘು ಪೋಷಕಾಂಶಗಳ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತೇಜಿಸಲಾಗುವುದು. ೨೦೦೯-೧೦ ನೇ ಸಾಲಿನ ಮುಂಗಾರು ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಕವಾಗಿ ಧಾರವಾಡ, ಹಾವೇರಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತುಮಕೂರು, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ ಮತ್ತು ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಬೆಳೆಗಳಾದ ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳ, ಶೇಂಗಾ, ರಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸೋಯಾ ಅವರೆ ಬೆಳೆಗಳ ಸುಮಾರು ೨.೨೫ ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ತರಲಾಯಿತು. ಹಿಂಗಾರು ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಹಾವೇರಿ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೦.೫೯ ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕಡಲೆ, ಹಿಂಗಾರಿ ಜೋಳ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ರೈತರ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಪದ್ಧತಿಗಿಂತ ಸುಧಾರಿತ ಒಣಬೇಸಾಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಪದ್ಧತಿಯ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದ ಕೋಲಾರ, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ, ತುಮಕೂರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಹಾವೇರಿ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಂಗಾ, ಸೋಯಾ ಅವರೆ ಹಾಗೂ ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳದ ಇಳುವರಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ೩೨ರಿಂದ ೪೪ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಳ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆ: ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆಯು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ೨೦೦೦ದ ಮುಂಗಾರು ಹಂಗಾಮಿನಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಬೆಳೆ ಸಾಲ ಪಡೆದ ಹಾಗೂ ಬೆಳೆ ಸಾಲ ಪಡೆಯದ ಎಲ್ಲಾ ರೈತರೂ ಒಳಗೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವಿಕೋಪಗಳಿಂದ ಬೆಳೆ ನಷ್ಟವಾದಾಗ ಬೆಳೆ ನಷ್ಟ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಬೆಳೆ ಸಾಲ ಪಡೆದ ರೈತರಿಗೆ ಯೋಜನೆಯು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿದ್ದು, ಬೆಳೆ ಸಾಲ ಪಡೆಯದ ರೈತರಿಗೆ ಸ್ವಯಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ಯೋಜನೆಗೆ ಒಳಪಡಬಹುದು. ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿಸಣ್ಣ ರೈತರಿಗೆ ವಿಮಾ ಕಂತಿನ ಮೇಲೆ ಶೇಕಡಾ ೧೦ರ ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಬೆಳೆಯ ಇಂಡೆಮಿಟಿ ಮಟ್ಟ ಆಧರಿಸಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಇಳುವರಿ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಿಕ ಇಳುವರಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಇಳುವರಿಯಲ್ಲಿನ ಕೊರತೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಹಾಗೂ ವಿಮಾ ಮೊತ್ತಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಬೆಳೆ ನಷ್ಟ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು. ೨೦೦೯-೧೦ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮುಂಗಾರು, ಹಿಂಗಾರು ಮತ್ತು ಬೇಸಿಗೆ ಹಂಗಾಮುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ೨೭,೧೯ ಮತ್ತು ೫ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಹೋಬಳಿಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಅಧಿಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ೨೦೦೯-೧೦ರ ಮುಂಗಾರು, ಹಿಂಗಾರು ಮತ್ತು ಬೇಸಿಗೆ ಹಂಗಾಮುಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೋಪಗಳಾದ ಅಲೀಕಲ್ಲು ಮಳೆ,

ಚಂಡಮಾರುತ, ಪ್ರವಾಹ ಮತ್ತು ಭೂ ಕುಸಿತ ಉಂಟಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆ ನಷ್ಟ ನಿರ್ಧರಣೆಗಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿ ಅಧಿಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹವಾಮಾನ ಆಧಾರಿತ ಬೆಳೆ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆ: ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ರೂಪಿಸಿದ್ದು, ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ೨೦೦೭ರ ಮುಂಗಾರು ಹಂಗಾಮಿನಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹವಾಮಾನ ವೈಪರೀತ್ಯಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಬೆಳೆ ಹಾನಿಯಿಂದ ಅನುಭವಿಸುವ ನಷ್ಟ ರೈತರಿಗೆ ಅರ್ಥಿಕ ನಷ್ಟವನ್ನು ಯೋಜನೆಯು ತುಂಬಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಮುಂಗಾರು ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ಅತಿವೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಅನಾವೃಷ್ಟಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಹಿಂಗಾರು ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ಅಕಾಲಿಕ ಮಳೆ, ತಾಪಮಾನ, ಗಾಳಿಯ ವೇಗ ಹಾಗೂ ಆರ್ದ್ರತೆಗಳಿಂದ ಆಗುವ ತೊಂದರೆಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಯೋಜನೆಯು ಬೆಳೆ ಸಾಲ ಪಡೆಯದ ರೈತರಿಗೆ ಐಚ್ಛಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬೆಳೆ ನಷ್ಟ ಪರಿಹಾರ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಇನ್ಸೂರೆನ್ಸ್ ಕಂಪನಿ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ ಲಿ. ಸಂಸ್ಥೆಯ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ೨೦೦೭ರ ಮುಂಗಾರು ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹವಾಮಾನ ಆಧಾರಿತ ಬೆಳೆ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಮತ್ತು ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ೨೦೦೯-೧೦ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಮುಂದುವರೆಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಾಲದ ಹೊರೆಯಿಂದ ರೈತರ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಪ್ರಕರಣಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ವಿತರಿಸುವುದು: ೨೦೦೩-೦೪ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಸಾಲದ ಹೊರೆಯಿಂದ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ರೈತರ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ನೀಡುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಂತೆ ಅಧಿಕೃತ ಸಾಲ ನೀಡುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಸಾಲದ ಹೊರೆಯಿಂದ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಪ್ರತಿ ರೈತರ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ರೂ. ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ನೀಡಲು ಸರ್ಕಾರ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದೆ.

ಕೃಷಿ ಯಾಂತ್ರೀಕರಣ: ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಕೃಷಿ ಯಾಂತ್ರೀಕರಣ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮ್ಯಾಕ್ರೋ ಮ್ಯಾನೇಜಮೆಂಟ್ ಮೋಡ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ (ವರ್ಕ್‌ಪ್ಲಾನ್) ಅಡಿ ೨೦೦೧-೦೨ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಾಯಧನದ ಮಿತಿಯನ್ವಯ ಶೇ.೨೫ರ ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ೨೦೦೩-೦೪ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶದನ್ವಯ ಶೇ.೨೫ರ ಕೇಂದ್ರದ ಸಹಾಯಧನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಶೇ.೨೫ರ ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಸಹಾಯಧನದ ಮಿತಿಯನ್ನು ಶೇ. ೫೦ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ೨೦೦೮-೦೯ ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಮ್ಯಾಕ್ರೋ ಮ್ಯಾನೇಜಮೆಂಟ್ ಮೋಡ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ (ವರ್ಕ್ ಪ್ಲಾನ್) ಅಡಿ ಕೇಂದ್ರದ ಅನುದಾನವನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಅನುದಾನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೇಂದ್ರದ ಅನುದಾನವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವೆಚ್ಚ ಭರಿಸಿದ ನಂತರ, ಕೃಷಿ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳಿಗೆ ನೀಡುವ ಶೇ.೫೦ರ ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ವೆಚ್ಚ ಭರಿಸಲಾಗುವುದು.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ವಿಕಾಸ ಯೋಜನೆ (ಆರ್.ಕೆ.ವಿ.ವೈ): ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ೨೦೦೭-೦೮ರಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯ ಆಮೂಲಾಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಪುನಃಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸಲು ವಿಶೇಷ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಕೇಂದ್ರ ಧನ ಸಹಾಯ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ “ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ವಿಕಾಸ ಯೋಜನೆ” ಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ಪೂರಕ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಲು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುವಂತದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಹಾಗೂ ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವು ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿನ ಇಳುವರಿಯ ಅಂತರವನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸಿ,

ರೈತರಿಗೆ ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ಪೂರಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡುವಂತದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯೇತರ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ನೋಡಲ್ ಇಲಾಖೆಯಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿರುತ್ತದೆ.

ನೂತನ ಕೃಷಿ ವಿಸ್ತೃತ ನಿರ್ವಹಣಾ ಯೋಜನೆ: ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಬೆಳೆಗಳ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ, ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳಾದ ಕಬ್ಬು ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಗುಣ ಮಟ್ಟದ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನೆ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಸಮಗ್ರ ಪೋಷಕಾಂಶ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಯಾಂತ್ರೀಕರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ವರ್ಕ ಪ್ಲಾನ್ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಗೊಳಿಸಲು ಅನುದಾನವನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಲು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಇದರಿಂದ ರೈತರಿಗೆ ಕಷ್ಟಕರವಾದ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದು.

ಸುವರ್ಣ ಭೂಮಿ ಯೋಜನೆ: ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣ ಭೂಮಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ೨೦೧೧-೧೨ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ೨೦೧೧-೧೨ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಖುಷ್ಕಿ ಪ್ರದೇಶದ ಎರಡು ಲಕ್ಷ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಹಾಗೂ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗದ ರೈತ ಕುಟುಂಬಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೧೦ ಲಕ್ಷ ರೈತ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಈ ಯೋಜನೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಕಡಿಮೆ ಮೌಲ್ಯದ ಬೆಳೆಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಮೌಲ್ಯದ ಬೆಳೆಗಳಾದ ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು, ಎಣ್ಣೆ ಕಾಳುಗಳು ಮತ್ತು ಬಿಟಿ ಹತ್ತಿ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ಇಂಧನ ಬೆಳೆಗಳು, ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳು, ಜೇನುಕೃಷಿ, ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿ, ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ರೈತರಿಗೆ ಎಕರೆಗೆ ರೂ.೫೦೦೦/- ದಂತೆ ಗರಿಷ್ಠ ಎರಡು ಎಕರೆಗೆ ರೂ.೧೦೦೦೦/- ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ಎರಡು ಸಮಾನ ಕಂತುಗಳಲ್ಲಿ ಫಲಾನುಭವಿಯ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆಗೆ ಜಮಾ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಉದ್ದೇಶಿತ ರೈತರ ಆರ್ಥಿಕ ಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಿಸುವುದು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಹಾವು ಕಡಿತದಿಂದ, ಮರಗಳಿಂದ ಬಿದ್ದು ಹಾಗೂ ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇತರೆ ಆಕಸ್ಮಿಕಗಳಿಂದ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ರೈತರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಮತ್ತು ಬೆಂಕಿ ಆಕಸ್ಮಿಕದಿಂದ ಹುಲ್ಲು ಮೆದೆ/ಬಣವೆಗಳು ನಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರ: ೨೦೧೦-೧೧ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಹಾವು ಕಡಿತದಿಂದ, ಮರಗಳಿಂದ ಬಿದ್ದು ಹಾಗೂ ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇತರೆ ಆಕಸ್ಮಿಕಗಳಿಂದ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ರೈತರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಮತ್ತು ಬೆಂಕಿ ಆಕಸ್ಮಿಕದಿಂದ ಹುಲ್ಲು ಮೆದೆ/ ಬಣವೆಗಳು ನಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರ ನೀಡುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಂತೆ ಹಾವು ಕಡಿತದಿಂದ, ಮರಗಳಿಂದ ಬಿದ್ದು ಹಾಗೂ ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇತರೆ ಆಕಸ್ಮಿಕಗಳಿಂದ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ರೈತರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ರೂ. ೧.೦೦ ಲಕ್ಷ ಪರಿಹಾರ ಮತ್ತು ಬೆಂಕಿ ಆಕಸ್ಮಿಕದಿಂದ ಹುಲ್ಲು ಮೆದೆ/ ಬಣವೆಗಳು ನಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ರೂ. ೧೦,೦೦೦ ರ ವರೆಗೆ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಲು ಸರ್ಕಾರ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಕೃಷಿ ಮಿಷನ್: ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿಯೇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಯವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ “ಕರ್ನಾಟಕ ಕೃಷಿ ಮಿಷನ್” ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅಭಿಯಾನದ

ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ:೧)ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ, ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧಿತ ಇಲಾಖೆಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ನೂತನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ/ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ, ಹೊಸ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ/ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು, ೨)ಕೃಷಿ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ, ರೇಷ್ಮೆ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ/ ಸಮನ್ವಯದೊಂದಿಗೆ ರೂಪಿಸಿ ಏಕ ಗವಾಕ್ಷಿ ಮೂಲಕ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು, ೩) ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಶೇಕಡ ೪.೫ರ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಮತ್ತು ರೈತರ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಹೊಸ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ/ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು, ೪) ಸಹಿಷ್ಣುತ ಕೃಷಿಗಾಗಿ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಾದ ನೆಲ, ಜಲ ಮತ್ತು ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆಯನ್ನು/ನೀರಿನ ಸದೃಶ್ಯತೆಗಾಗಿ ಹೊಸ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು, ೫) ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು, ೬) ನೂತನ ಕೃಷಿ ತಾಂತ್ರಿಕತೆ ಹಾಗೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮಾಹಿತಿ ಬಗ್ಗೆ ರೈತರಿಗೆ ಉನ್ನತ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು, ೭) ರೈತ ಸಮೂಹಗಳಿಗೆ ಬೀಜ ಶೇಖರಣೆಗಾಗಿ, ಮಳೆ ನೀರಿನ ಕೊಯ್ಲಿಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ನೀರಿನ ಸದೃಶ್ಯತೆಗಾಗಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು, ೮) ರೈತರಿಗೆ “ಕಮಾಡಿಟಿ ಗ್ರೂಪ್” ಹಾಗೂ “ಫ್ಯೂಚರ್ ಟ್ರೇಡಿಂಗ್” ಮೂಲಕ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆ ದೊರಕಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು, ೯) ಮಳೆ ಆಧಾರಿತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯ ರೈತರ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದು, ೧೦) ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಕೃಷಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ವೃತ್ತಿ ಹಾಗೂ ವೃತ್ತಿಪರ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ತಯಾರುಗೊಳಿಸಲು ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುವುದು, ೧೧) ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ಸಸಿಗಳನ್ನು, ಪಶು, ಕುಕ್ಕಟ ಮತ್ತು ಮೀನು ಮರಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಥಮ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದು.

ತರಬೇತಿ: ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿಯು, ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಹೊಸ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅನಿವಾರ್ಯವೂ ಸಹಾ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ರೈತರು ಮತ್ತು ರೈತ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿನ ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಕೆಗೆ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಕೃಷಿ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು-ಜಿಲ್ಲಾ ವಲಯ(ಯೋಜನೆ): ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿನ ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕುರಿತು ರೈತರಿಗೆ ಮತ್ತು ರೈತ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಇಲಾಖೆಯ ವಿಸ್ತರಣಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೃಷಿ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ೨೦೦೧-೦೨ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೨೩ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಯಿತು. ಜಿಲ್ಲಾ ಕೃಷಿ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಇಲ್ಲದ ಉಡುಪಿ, ಚಾಮರಾಜನಗರ, ಗದಗ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹೆಬ್ಬಾಳದಲ್ಲಿರುವ ರೈತ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ: ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಸರ್ವತೋಮುಖವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ೨೦೦೧-೦೨ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ವಿಸ್ತೃತ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಕಂಡ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ೧) ರೈತರಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಣಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದು; ೨) ರೈತರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಣಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ಉಪಗ್ರಹ ಆಧಾರಿತ ತರಬೇತಿ; ೩) ಇಲಾಖೆಯ ವಿಸ್ತರಣಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ

ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ; ೪) ರೈತ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಕೃಷಿ ಮೇಳ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರ ಭೇಟಿ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ; ೫) ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಮತ್ತು ರೈತ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು; ೬) ಮುಂಗಾರು, ಹಿಂಗಾರು ಮತ್ತು ಬೇಸಿಗೆ ಹಂಗಾಮು ಕಾರ್ಯಾಗಾರ; ೭) ವಿಶ್ವ ಆಹಾರ ದಿನಾಚರಣೆ; ೮) ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರೈತರ ದಿನಾಚರಣೆ ಮತ್ತು ೯) ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ತರಬೇತಿ.

ರಾಜ್ಯ ಭೂಬಳಕೆ ಮಂಡಳಿ: ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭೂಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಂಡಳಿಯ ಆದೇಶದಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ೧೯೭೫ರಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಭೂಬಳಕೆ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ೧೯೯೬ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಭೂಬಳಕೆ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಕೃಷಿ ಸಚಿವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಪುನರ್ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಇದಲ್ಲದೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಯುಕ್ತರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿ (Executive Committee) ಸಹ ರೂಪಿಸಿ ಈ ಎರಡೂ ಸಮಿತಿಗಳಿಗೆ ಅಪರ ಕೃಷಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ರಾಜ್ಯ ಭೂಬಳಕೆ ಮಂಡಳಿಯವರನ್ನು ಸದಸ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿ ನೇಮಿಸಿತು. ರಾಜ್ಯ ಭೂ ಬಳಕೆ ಮಂಡಳಿಯ ಕೇಂದ್ರ ಕೋಶದ (Nucleus Cell) ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ಅಪರ ಕೃಷಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ರಾಜ್ಯ ಭೂಬಳಕೆ ಮಂಡಳಿಯವರನ್ನು ನೇಮಿಸಿತು. ಈ ಹುದ್ದೆ ೩೧ ಆಗಸ್ಟ್ ೨೦೦೬ರಲ್ಲಿ ರದ್ದಾಯಿತು. ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು: ೧) ಭೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕುರಿತ ಭಿತ್ತಿ ಪತ್ರಗಳು, ಕಿರು ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷ್ಯ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು (ಸಿ.ಡಿ) ತಯಾರಿಸುವುದು; ೨) ಬಂಜರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಜೈವಿಕ ಇಂಧನ ಮರಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವುದು; ೩) ರಾಜ್ಯದ ೨೭ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಭೂ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಭೂ ಹೊದಿಕೆ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ದೂರ ಸಂವೇದಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ (KRSAC) ವತಿಯಿಂದ ತಯಾರಿಸುವುದು; ೪) ರಾಜ್ಯದ ೨೭ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮಣ್ಣಿನ ನಕ್ಷೆ, ಭೂಮಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ನಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ಭೂಮಿ ನೀರುಣಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು (KRSAC) ವತಿಯಿಂದ ತಯಾರಿಸುವುದು ೫) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಸಪ್ತಾಹಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದು.

ನೀರಾವರಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಾಚೀನ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರು ೧೫೪೭ರಲ್ಲಿ ತಲಕಾಡು ಸಮೀಪ ಕಾವೇರಿ ನದಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಅಣೆಕಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಕುಮುದ್ವತಿಯ ನೀರನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ “ಮಾಸೂರ ಮಗಧ” (೪೦೦ ಎಕರೆಗೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ)ವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ರಾಜಧಾನಿಯ ಸಮೀಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲುವೆಯನ್ನು ತೋಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಕೃಷಿಗಾಗಿ ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿಯ ನೀರನ್ನು ಬಳಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಲಸೂತ್ರಧಾರಿಣಿಗಳ (Hydraulic Engineer) ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮೈಸೂರಿನ ಅರಸರಾಗಿದ್ದ ಕಂಠೀರವ ನರಸರಾಜ ಒಡೆಯರ್‌ರವರು ೧೭ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿ ನೀರಿಗಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಬಂಗಾರದೊಡ್ಡಿ ಕಾಲುವೆಯು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಯ ಅರಸರು ಚುಂಚನಕಟ್ಟೆ ಅಣೆಕಟ್ಟಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಎತ್ತರಿಸಿದರು. ಕೆರೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ದುರಸ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದನ್ನು ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಕೆರೆಗಳ ಜಾಲವು ತುಂಬಾ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದ್ದು, ಹೇಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿದ್ದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ಮೈಸೂರಿನ ಅಂದಿನ ಆಯುಕ್ತರಲೊಬ್ಬರಾದ ಬೌರಿಂಗ್‌ರವರು ಈ ರೀತಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. “ದೇಶವು

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಏರು ತಗ್ಗುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭೂ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಸಹಜ ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳು ಕಣಿವೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಸ್ಥಳೀಯರು ಅಲ್ಲಿ ಅಣೆಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ತಮ್ಮ ಜಮೀನುಗಳಿಗೆ ಬೇಸಿಗೆ/ಮಳೆ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳೆದಂತೆಲ್ಲಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭೂ ಭಾಗವನ್ನು ಕೃಷಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಕೆರೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಕೆರೆಗಳ ಜಾಲವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಅವುಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದುವರಿದ ಅವರು ಇಳಿಜಾರುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕೆರೆ ಕಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಇವು ಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೂ ನೆರೆ ಹಾವಳಿಯನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ತಡೆಯಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಕೆರೆಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸರಪಳಿಗಳ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸರಣಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆರೆಯು ತನ್ನ ಮೇಲ್ಭಾಗದ ಕೆರೆಯ ಹೆಚ್ಚಾದ ನೀರನ್ನು ಪಡೆಯುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದ್ದು ಯಾವೊಂದು ಹಂತದಲ್ಲೂ ನೀರು ಪೋಲಾಗದಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ನೀರಾವರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೯ ರಲ್ಲಿ ನೀಡಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೪.೯: ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶದ ವಿವರ (ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ	ವಿವರ	೨೦೦೩-೨೦೦೪	೨೦೦೪-೨೦೦೫	೨೦೦೫-೨೦೦೬	
೧)	ಒಟ್ಟು ಬಿತ್ತನೆಯಾದ ಪ್ರದೇಶ (ಹೆ)	೧,೮೧,೯೯೭	೨,೧೪,೩೪೨	೨,೧೬,೬೩೦	
೨)	ಒಟ್ಟು ನೀರಾವರಿಯಾದ ಪ್ರದೇಶ (ಹೆ)	೫೦,೧೭೬	೫೩,೬೩೦	೫೮,೭೨೭	
೩)	ಶೇಕಡಾವಾರು ನೀರಾವರಿಯಾದ ಪ್ರದೇಶ	೨೭.೫೭	೨೫.೦೨	೨೭.೧೧	
೪)	ಕಾಲುವೆಗಳಿಂದ	ಒಟ್ಟು	೮,೩೯೪	೬,೪೧೯	೭,೯೩೬
		ನಿವ್ವಳ	೮,೩೯೪	೬,೪೧೯	೭,೯೩೬
೫)	ಕೆರೆಗಳಿಂದ	ಒಟ್ಟು	೩,೧೭೨	೪,೬೮೭	೬,೨೦೪
		ನಿವ್ವಳ	೩,೧೭೨	೪,೬೮೯	೬,೨೦೪
೬)	ಬಾವಿಗಳಿಂದ	ಒಟ್ಟು	೨,೪೪೦	೩,೪೩೦	೩,೫೯೫
		ನಿವ್ವಳ	೨,೪೪೦	೩,೪೩೦	೩,೫೯೫
೭)	ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳಿಂದ	ಒಟ್ಟು	೩೫,೭೭೦	೩೮,೨೯೪	೪೦,೫೯೨
		ನಿವ್ವಳ	೩೧,೦೩೭	೩೪,೯೭೨	೩೩,೪೪೪
೮)	ಏತ ನೀರಾವರಿ	ಒಟ್ಟು	೪೦೦	೮೦೦	೪೦೦
		ನಿವ್ವಳ	೧೭೬	೮೦೦	೪೦೦
೯)	ಇತರೆ ಮೂಲಗಳಿಂದ	ಒಟ್ಟು	-	-	-
		ನಿವ್ವಳ	-	-	-
೧೦)	ಎಲ್ಲಾ ಮೂಲಗಳಿಂದ	ಒಟ್ಟು	೫೦,೧೭೬	೫೩,೬೩೦	೫೮,೭೨೭
		ನಿವ್ವಳ	೪೫,೨೧೯	೫೦,೩೦೦	೫೧,೫೭೯

ತೋಟಗಾರಿಕೆ

ಚಾಮರಾಜನಗರದಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆಯು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಉದ್ಯೋಗವಾಗಿದೆ. ಈ ಕೆಳಕಂಡ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಮೇಲುಗೈ ಅಂಶಗಳಿಂದಾಗಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳು ರೈತರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾಗಿವೆ. ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಲಾಭವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಭೂ ಹವಾಗುಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ವಿವಿಧ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ವರ್ಷವಿಡೀ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅನೇಕ ಬಹುವಾರ್ಷಿಕ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳು ತೀವ್ರ ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮಾಧಾನಕರವಾದ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಗುಣ ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಕಡಿಮೆ ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಮತ್ತು ಬರ ಪೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಈ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಸೂಕ್ತವಾಗಿವೆ. ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮೌಲ್ಯದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನಗೊಳಿಸಬಹುದು. ನೇರವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿದ ರೈತರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುವ ಅನೇಕರಿಗೆ ಹಲವಾರು ರೀತಿಯ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರವರ್ಧನಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಉನ್ನತ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ತೋಟಗಾರಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿದೇಶಗಳಿಗೆ ರಫ್ತು ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿವೆ. ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಪದಾರ್ಥಗಳಾದ ಹಣ್ಣು ಮತ್ತು ತರಕಾರಿಗಳು ರಕ್ಷಿತ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಕಾರಣ ಹಾಗೂ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನವೀಯುತ್ತಿರುವ ಕಾರಣ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೇಡಿಕೆ ಉಂಟಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಅವುಗಳ ಉತ್ಪಾದನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ತೇಜನಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ತೋಟಗಾರಿಕೆಯು ಮಾನವನ ಸೌಂದರ್ಯವರ್ಧಕ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಪುಷ್ಪಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಈ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪುಷ್ಪಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪುಷ್ಪಗಾರಿಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒಲವು ಕಂಡುಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆಯು ಒಂದು ಆಶಾದಾಯಕವಾದ ನವಶಕೆಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದೆ. ರೈತ ಸಮುದಾಯದ ಪುರೋಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮ ಒದಗಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕವು ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಅನುಕೂಲತೆಯಿಂದಾಗಿಯೇ ರಾಜ್ಯವು ಹಣ್ಣು, ತರಕಾರಿ, ತೋಟದ ಬೆಳೆಗಳು, ಪುಷ್ಪಗಳ ಬೇಸಾಯದಲ್ಲಿ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುವಂತಹ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಯಿತು. ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಯ ಮೂಲಉದ್ದೇಶಗಳು ಹೀಗಿವೆ. ಕೃಷಿ ಹವಾಮಾನ ವಲಯಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ಪ್ರದೇಶ ವಿಸ್ತರಣೆ, ವಿವಿಧ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ಉತ್ಪನ್ನ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸಸಿ/ಕಸಿ ಗಿಡಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ವಿತರಣೆ, ಉನ್ನತ ತೋಟಗಾರಿಕೆಗೆ ಉತ್ತೇಜನ, ವಿಶೇಷ ನೀರಾವರಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಮೂಲಕ ನೀರಿನ ಮಿತವ್ಯಯ ಸಾಧಿಸಲು ರೈತರಿಗೆ ನೆರವು ನೀಡುವುದು, ತೋಟಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ಸಾಲಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ರೈತರಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುವುದು, ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಕೊಯ್ಲೋತ್ತರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಒದಗಿಸುವುದು, ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ರಫ್ತು ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆಗೆ ರೈತರಿಗೆ ನೆರವು ನೀಡುವುದು, ರೈತರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ತೀವ್ರತರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ನೆರವು ನೀಡುವುದು ಸೇರಿವೆ.

ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿ

೨೮೩

ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ನಿರ್ದೇಶಕರು ರಾಜ್ಯವಲಯ ಇವರು ರಾಜ್ಯ ವಲಯದಡಿ ಇರುವ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಹಾಗೂ ನರ್ಸರಿಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ವಲಯ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಹಾಗೂ ಸಹಾಯಕ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ನಿರ್ದೇಶಕರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಜಿಲ್ಲಾ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೇಲುಸ್ತುವಾರಿ ಅಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟದ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೊಳಪಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ೨೦೦೮-೦೯ ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಇಲಾಖಾ ವಿಸ್ತರಣೆಯು ಹೋಬಳಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲೂ ವಿಸ್ತರಣೆ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಪ್ರತಿ ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಸಹಾಯಕ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೇ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವಿಷಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗಲು ಇತರೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರು ಸಹ ಆಯಾ ಕಛೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು: ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ೨೦೦೬-೦೭ ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ೧೭.೨೫ ಲಕ್ಷ ಹೆ ಹಾಗೂ ಉತ್ಪಾದನೆ ೧೩೦.೨೬ ಲಕ್ಷ ಟನ್ನಗಳಷ್ಟಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೩೫,೬೫೮ ಹೆ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಿದ್ದು ಅದರಿಂದ ೨,೮೮,೪೨೬ ಟನ್ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಉತ್ಪನ್ನ ಆಗಿದೆ. ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ನೀಡಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೪.೧೨: ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹಾಗೂ ಉತ್ಪನ್ನದ ವಿವರಗಳು (ಹೆ)

ಕ್ರ. ಸಂ	ವಿವರ	೨೦೦೦-೦೧	೨೦೦೧-೦೨	೨೦೦೬-೦೭
೧)	ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೫,೬೯,೯೦೧	೫,೬೯,೯೦೧	೫,೬೯,೯೦೧
೨)	ಸಾಗುವಳಿ ಪ್ರದೇಶ	೨,೨೦,೮೬೦	೨,೨೦,೮೬೦	೨,೧೬,೬೩೦
೩)	ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಕ್ಕೆ ಶೇಕಡಾವಾರು ಸಾಗುವಳಿ ಪ್ರದೇಶ	೩೯	೩೯	೩೮.೦೧
೪)	ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೧೯,೮೩೬	೨೦,೯೩೨	೩೫,೬೫೮
೫)	ಸಾಗುವಳಿ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಶೇಕಡಾವಾರು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೦೯	೦೯	೧೬.೪೫
೬)	ಹಣ್ಣುಗಳು			
೧.	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಹೆ)	೨,೦೦೭	೨,೫೮೨	೫,೨೦೯
೨.	ಉತ್ಪಾದನೆ (ಟನ್)	೩೯,೭೩೦	೪೮,೩೮೦	೧,೦೮,೮೪೭
೩.	ಇಳುವರಿ (ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)	೨೦	೧೯	೨೦.೯೦
೭)	ತರಕಾರಿಗಳು			
೧.	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಹೆ)	೩,೩೪೨	೪,೪೭೦	೭,೪೯೫
೨.	ಉತ್ಪಾದನೆ (ಟನ್)	೬೯,೭೯೨	೪೮,೮೫೭	೧,೨೨,೭೧೨
೩.	ಇಳುವರಿ (ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)	೨೧	೧೧	೧೬.೩೭

೨೮೪

ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲಾ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್

ಕ್ರ. ಸಂ	ವಿವರ	೨೦೦೦-೦೧	೨೦೦೧-೦೨	೨೦೦೨-೦೩
೮)	ಸಾಂಬಾರು ಬೆಳೆಗಳು			
೧.	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಹೆ)	೨,೮೬೫	೩,೪೫೪	೪,೪೨೧
೨.	ಉತ್ಪಾದನೆ (ಟನ್)	೧೨,೪೮೦	೧೬,೩೩೨	೩೬,೨೭೨
೩.	ಇಳುವರಿ (ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)	೦೪	೧೧	೪.೩೧
೯)	ತೋಟದ ಬೆಳೆಗಳು			
೧.	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಹೆ)	೮,೮೨೦	೯,೩೪೭	೧೨,೭೫೦
೨.	ಉತ್ಪಾದನೆ (ಟನ್)	೮,೭೩೭	೨,೪೫೫	೩೬೦೯
೩.	ಇಳುವರಿ (ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)	೦೧	-	೦.೨೮
೧೦)	ವಾಣಿಜ್ಯ ಪುಷ್ಪಗಳು			
೧.	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಹೆ)	೨,೮೦೨	೧,೦೮೦	೧,೭೮೩
೨.	ಉತ್ಪಾದನೆ (ಟನ್)	೨೭,೬೦೨	೧೦,೨೮೬	೧೬,೯೮೭
೩.	ಇಳುವರಿ (ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)	೧೦	೧೦	೯.೫೩
೧೧)	ಔಷಧೀಯ ಗಿಡಗಳು			
೧.	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಹೆ)	-	-	-
೨.	ಉತ್ಪಾದನೆ (ಟನ್)	-	-	-
೩.	ಇಳುವರಿ (ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)	-	-	-
೧೨)	ಸುಗಂಧಿತ ಗಿಡಗಳು			
೧.	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಹೆ)	-	-	-
೨.	ಉತ್ಪಾದನೆ (ಟನ್)	-	-	-
೩.	ಇಳುವರಿ (ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)	-	-	-
೧೩)	ಒಟ್ಟು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳು			
೧.	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಹೆ)	೧೯,೮೩೬	೨೦,೯೩೨	೩೫,೬೫೮
೨.	ಉತ್ಪಾದನೆ (ಟನ್)	೧,೫೮,೩೪೦	೧,೨೬,೩೦೯	೨,೮೮,೪೨೬
೩.	ಇಳುವರಿ (ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)	೦೮	೦೬	೮.೦೯

ಆಧಾರ: ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ನೋಟ ೨೦೦೦-೨೦೦೧, ೨೦೦೨-೦೩ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್ ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦೦೦೯.

ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿ

೨೮೫

ಕೋಷ್ಟಕ-೪.೧೩: ತಾಲೂಕುವಾರು ಪ್ರಮುಖ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಹೆ.), ಉತ್ಪನ್ನ (ಟನ್) ಮತ್ತು ಇಳುವರಿ (ಹೆ.ಗೆ ಟನ್ನುಗಳಲ್ಲಿ)ಯ ವಿವರಗಳು ೨೦೦೬-೨೦೦೭

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವಿವರ	ಚಾಮರಾಜನಗರ	ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ	ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ	ಯಳಂದೂರು	ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೊತ್ತ
I	ಹಣ್ಣಿನ ಬೆಳೆಗಳು					
೧)	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೩,೧೧೩	೪೧೪	೮೪೦	೮೪೨	೫,೨೦೯
೨)	ಉತ್ಪನ್ನ	೬೯,೫೨೯	೬,೭೮೪	೧೭,೦೬೦	೧೫,೪೭೪	೧,೦೮,೮೪೭
೩)	ಇಳುವರಿ	೨೨.೩೩	೧೬.೩೯	೨೦.೩೧	೧೮.೩೮	೨೦.೯೦
II	ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಗಳು					
೧)	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೨೨೩೪	೨,೬೫೨	೨,೧೦೭	೫೦೨	೭,೪೯೫
೨)	ಉತ್ಪನ್ನ	೪೪,೫೪೬	೪೬,೬೬೩	೨೫,೪೯೭	೬,೦೦೬	೧,೨೨,೭೧೨
೩)	ಇಳುವರಿ	೧೯.೯೪	೧೭.೬೦	೧೨.೧೦	೧೧.೯೬	೧೬.೩೭
III	ಸಾಂಬಾರು ಬೆಳೆಗಳು					
೧)	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೪೭೨೫	೧೬೦೫	೧೯೧೪	೧೭೭	೮೪೨೧
೨)	ಉತ್ಪನ್ನ	೧೮೮೫೨	೯೦೧೩	೭೫೦೧	೯೦೬	೩೬,೨೭೨
೩)	ಇಳುವರಿ	೩.೯೯	೫.೬೨	೩.೯೨	೫.೧೨	೪.೩೧
IV	ತೋಟದ ಬೆಳೆಗಳು					
೧)	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೭೬೦೫	೩೦೩೦	೧೦೯೦	೧೦೨೫	೧೨೭೫೦
೨)	ಉತ್ಪನ್ನ	೨೫೯೧	೧೬೧	೭೨೩	೧೩೪	೩೬೦೯
೩)	ಇಳುವರಿ	೦.೩೪	೦.೦೫	೦.೬೬	೦.೧೩	೦.೨೮
V	ವಾಣಿಜ್ಯ ಪುಷ್ಪಗಳು					
೧)	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೪೧೫	೮೯೧	೨೫೩	೨೨೪	೧೭೮೩
೨)	ಉತ್ಪನ್ನ	೩೭೩೩	೮೮೫೩	೨೧೮೨	೨೨೧೯	೧೬೯೮೭
೩)	ಇಳುವರಿ	೮.೯೯	೯.೯೩	೮.೬೨	೯.೯೨	೯.೫೩
VI	ಒಟ್ಟು ತೋಟಗಾರಿಕೆ					
೧)	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೧೮೦೯೩	೮೫೯೨	೬೨೦೩	೨೭೭೦	೩,೫೬೫೮
೨)	ಉತ್ಪನ್ನ	೧೩೯೨೫೨	೭೧೪೭೩	೫೨೯೬೨	೨೪೭೩೯	೨೮೮೪೨೬
೩)	ಇಳುವರಿ	೭.೭೦	೮.೩೨	೮.೫೪	೮.೯೩	೮.೦೯

ಆಧಾರ: ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ನೋಟ, ೨೦೦೬-೦೭, ತೋಟಗಾರಿಕೆ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಲಾಲ್ ಬಾಗ್, ಬೆಂಗಳೂರು ೫೬೦೦೦೪.

ಪಶುಪಾಲನೆ ಮತ್ತು ಪಶುವೈದ್ಯ ಸೇವೆ

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸಾಯವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪಶು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪಶು ಸಂಪತ್ತಿನ ಪಾತ್ರ ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಭಾಗಗಳಾಗಿ ಹೋಚಿ ಹೋಗಿರುವ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯು ಮುಂದುವರೆದಿದ್ದು ಆಧುನೀಕರಣದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಿಧಾನಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆ ತಮ್ಮ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯವಸಾಯ ಮತ್ತು ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಸುಧಾರಿಸಿದ ಪಶುಪಾಲನಾ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಲಾಭವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಜನತೆಗೆ ಲಭಿಸುತ್ತಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಜಾನುವಾರುಗಳು ಅತೀ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಜಾನುವಾರು ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುವುದು ಸಕಾರದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಮಹತ್ತರವಾದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಪಶುಪಾಲನಾ ಮತ್ತು ಪಶುವೈದ್ಯ ಸೇವಾ ಇಲಾಖೆಯು ಹೊತ್ತಿದ್ದು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಇಲಾಖೆಯ ವಿವಿಧ ಸ್ತರದ ಪಶುವೈದ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಜಾಲದ ಮೂಲಕ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಪಶುಪಾಲನಾ ಮತ್ತು ಪಶುವೈದ್ಯ ಸೇವಾ ಇಲಾಖೆಯು ೧೯೫೪ ರಲ್ಲಿಯೇ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಂಡು ಸ್ವತಂತ್ರ ಇಲಾಖೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಆರಂಭದ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಇಲಾಖೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಕೇವಲ ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತಗೊಂಡಿತ್ತು. ನಂತರ ಇಲಾಖೆಯು ರೈತರಿಗೆ ಹೈನುಗಾರಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜಾನುವಾರು ತಳಿ ಸಂವರ್ಧನೆ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಕುಕ್ಕುಟ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಧುನಿಕ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಇಲಾಖೆಯು ಜಾನುವಾರು ಸಂಪತ್ತಿನ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಯ ಕಾರ್ಯದೊಂದಿಗೆ ದನ, ಎಮ್ಮೆ, ಕುರಿ ಮತ್ತು ಉಣ್ಣೆ, ಮೇಕೆ, ಹಂದಿ, ಕುಕ್ಕುಟ, ಬಾತು ಕೋಳಿ, ಮೊಲ, ಮೇವು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ವಿಸ್ತರಣಾ ಸೇವೆಗಳು, ತರಬೇತಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ, ಮಾದರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಜಾನುವಾರು ಗಣತಿ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಅಂತಿಮ ಗುರಿ ಜಾನುವಾರು ಉತ್ಪನ್ನಗಳಾದ ಹಾಲು, ಮಾಂಸ, ಉಣ್ಣೆ ಮತ್ತು ಕುಕ್ಕುಟ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಾದ ಮೊಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಕೋಳಿ ಮಾಂಸ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಲಭ್ಯಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಜನಜೀವನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದೊಂದಿಗೆ ದೇಶದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಇಲಾಖೆಯ ಬಹುತೇಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿಗಳು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಯ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಪಶುಪಾಲನಾ ಮತ್ತು ಪಶುವೈದ್ಯ ಸೇವಾ ಆಯುಕ್ತಾಲಯವು ಯೋಜನೆ, ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ, ರೈತರ ಏಳಿಗೆಯ ಉದ್ದೇಶವುಳ್ಳ ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೇಲೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಆಡಳಿತವು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿದ್ದು ಜಿಲ್ಲೆಯು ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದು ಅವರು ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಎರಡೂ ವಿಷಯಗಳಿಗೂ ಜವಾಬ್ದಾರರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತೀ ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರಿದ್ದು ಅವರು ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಎರಡೂ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ಆಯೋಗದ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನಂತೆ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಯಂತೆ ಪ್ರತಿ ೫೦೦೦ ಜಾನುವಾರು ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಪ್ರತಿ ೧೦-೧೨ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಏಕ ರೀತಿಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ೧) ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ೨) ಪಶು ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯ ಮತ್ತು ೩) ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪಶುಚಿಕಿತ್ಸಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಕಾಯಿದೆಯಂತೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಇರುವ ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಉತ್ತಮ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಉತ್ತಮ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯಿಂದ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ರೋಗಪೀಡಿತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡುವುದಲ್ಲದೆ ವಿವಿಧ ಕಾಯಿಲೆಗಳಿಗಾಗಿ ಮುಂಜಾಗ್ರತಾ ಚುಚ್ಚು ಮದ್ದುಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಂಚಾರಿ ಪಶು ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯಗಳು ಯಾವುದೇ ಪಶು ವೈದ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸೌಲಭ್ಯ ಹೊಂದಿರದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ರೈತರ ಪಶುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಹಳ್ಳಿಕಾರ್ ತಳಿ ದನವು ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ತಳಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ತಳಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಲ್ಲದೇ ನೆರೆಯ ಹಾಸನ, ತುಮಕೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಹರಡಿದೆ. ಎತ್ತರವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸದೃಢವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಈ ಎತ್ತರದ ತಳಿ, ನೇರವಾದ ನೀಳವಾಗಿರುವ ಕೊಂಬುಗಳು, ಕಂದು ಅಥವಾ ಮೈಲ(ಬೂದಿ) ಬಣ್ಣದವಾಗಿದ್ದು, ಕತ್ತಿನ ಕೆಳಭಾಗ ಹಾಗೂ ಕಣ್ಣಿನ ಸುತ್ತ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹರಡಿರುವ ಬಿಳಿಯ ಮಚ್ಚೆಗಳು, ಪ್ರಧಾನವಾದ ಗೋಪುರ, ಉದ್ದವಾದ ಹಾಗೂ ದೃಢವಾದ ಶರೀರ, ಬಲಯುತವಾದ ತೊಡೆಗಳು, ಹಿಂಗಾಲಿನ ಸುಮಾರು ಮುಕ್ಕಾಲು ಭಾಗದವರೆಗೂ ಬೆಳೆದಿರುವ ಬಾಲ ಈ ತಳಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇದರ ಚುರುಕಾದ ಕಣ್ಣು ಮತ್ತು ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ. ಇವು ಬಹಳ ತಡವಾಗಿ ಬೆದೆಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಕರುಗಳನ್ನು ಹಾಕುವ ಅಂತರವೂ ಹೆಚ್ಚು. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಹಸುಗಳು ಕಡಿಮೆ ಹಾಲು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕರುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಾಕಣೆ ಮಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಹಳ್ಳಿಕಾರ್ ತಳಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಸುಗಳನ್ನು ಮಿಶ್ರ ತಳಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಹೆಚ್ಚು ಹಾಲನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ತಳಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಎತ್ತುಗಳೇ ಆಧಾರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಹಳ್ಳಿಕಾರ್ ತಳಿಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ, ಶುದ್ಧ ಹಳ್ಳಿಕಾರ್ ತಳಿಯ ಕರುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಗಂಡು ಕರುಗಳು ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತವೆ. ಹೆಣ್ಣು ಕರುಗಳು ಬೆಳೆದ ನಂತರ ಸಂತಾನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತವೆ. ಹಳ್ಳಿಕಾರ್ ಬೀಜದ ಹೋರಿಗಳ ಕೊರತೆ ಈಗ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಜದ ಹೋರಿಗಳನ್ನು ಸಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈಗ ಹಿಂದಿನ ಹಾಗೆ ಸಾಕುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜಾನುವಾರು ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯ ಹಳ್ಳಿಕಾರ್

ಬೀಜದ ಹೋರಿಗಳು ಈಗ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ತಳಿ ನಶಿಸಿಹೋದಂತೆ ಸಂರಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದದ್ದು ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ.

ಹಳ್ಳಿಕಾರ್ ತಳಿ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ತಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲಿನ ಉತ್ಪಾದನೆ ಕಡಿಮೆ. ಹೆಚ್ಚು ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಮಿಶ್ರ ತಳಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಬೇಕು. ರೈತರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಸುಗಳಿಗೆ (ದೇಶೀಯ) ವಿದೇಶಿ ಹೋರಿಗಳ ವೀರ್ಯದಿಂದ ಕೃತಕ ಗರ್ಭಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಸಿದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಕರುಗಳು ಮಿಶ್ರತಳಿ ಕರುಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಹೆಣ್ಣು ಕರುಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪೋಷಣೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಹಾಲುಕೊಡುವ ಹಸುಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಗಂಡು ಕರುಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಾಕಿದಲ್ಲಿ ನಿಧಾನವಾದರೂ, ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಕರವಾದ ತಳಿಯು ದೊರಕಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮಿಶ್ರತಳಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಕಡಿಮೆ ದರ್ಜೆಯ ದೇಶೀಯ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಸುಗಳ ಸಂತಾನವನ್ನು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಉತ್ತಮಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದನೆ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಹೆಚ್ಚು ಮಿಶ್ರತಳಿ ಹಸುಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಕ್ರಮಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಐದು ವೀರ್ಯಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಹೋರಿಗಳಿಂದ ಪ್ರತೀ ವರ್ಷ ೩೫ ಲಕ್ಷ ಫಾನೀಕೃತ ವೀರ್ಯ ನಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಕ ಗರ್ಭಧಾರಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಭಾರ ಎಳೆಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ತಳಿಗಳಾದ ಹಳ್ಳಿಕಾರ್, ಅಮೃತ ಮಹಲ್, ಖಿಲ್ಲಾರಿ ಮತ್ತು ಡಿಯೋನಿಗಳ ವೀರ್ಯವನ್ನು ವ್ಯವಸಾಯ ಯೋಗ್ಯ ತಳಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಬೆಳೆಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಿಶ್ರತಳಿಗಳ ಮೂಲಕ ಹಾಲಿನ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣಸಾರದ ತಳಿಗಳಾದ ಹೆಚ್ ಎಫ್ ಮತ್ತು ಜೆರ್ಸಿ ತಳಿಗಳ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಮುರ್ರಾ ಮತ್ತು ಸುರ್ತಿ ತಳಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಎಮ್ಮೆಗಳಲ್ಲಿನ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿಯೂ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೪: ಆಯ್ದು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

ಕ್ರ.ಸಂ	ವಿವರ	೧೯೯೯	೨೦೦೧	೨೦೦೪	೨೦೦೬	೨೦೦೭
೧.	ಪಶು ವೈದ್ಯ ಶಾಲೆಗಳು					
i	ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು	೦೭	೦೭	೦೭	೦೭	೦೮
ii	ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯಗಳು	೧೪	೧೪	೧೮	೨೩	೨೭
iii	ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪಶು ವೈದ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು	೩೮	೩೮	೩೪	೨೯	೨೬
iv	ಸಂಚಾರಿ ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯಗಳು	೦೪	೦೪	೦೪	೦೪	೦೪
v	ಕೃತಕ ಗರ್ಭಧಾರಣಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು	೧೩	೧೩	೧೩	೧೩	೧೩
	ಒಟ್ಟು	೭೬	೭೬	೭೬	೭೬	೭೮

ಆಧಾರ: ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ನೋಟ, ೧೯೯೮-೯೯, ೨೦೦೦-೦೧, ೨೦೦೩-೦೪, ೨೦೦೫-೦೬ ಮತ್ತು ೨೦೦೬-೦೭ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಂಖ್ಯಾ ಸಂಗ್ರಹಣಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಚೇರಿ,

ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿ

೨೮೯

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೫: ತಾಲೂಕುವಾರು ಪಶು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ವಿವರಗಳು ೩೧.೦೩.೨೦೦೭ ರಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ.

ಕ್ರ.ಸಂ	ವಿವರ	ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ	ಚಾಮರಾಜನಗರ	ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ	ಯಳಂದೂರು	ಒಟ್ಟು
೧.	ಪಶು ವೈದ್ಯ ಶಾಲೆಗಳು					
೨	ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು	೦೨	೦೩	೦೨	೦೧	೦೮
೩	ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯಗಳು	೦೬	೧೩	೦೫	೦೩	೨೭
೪	ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪಶು ವೈದ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು	೧೩	೦೪	೦೭	೦೨	೨೬
೫	ಸಂಚಾರಿ ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯಗಳು	೦೧	೦೧	೦೧	೦೧	೦೪
೬	ಕೃತಕ ಗರ್ಭಧಾರಣಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು	೦೧	೦೪	೦೮	೦	೧೩
	ಒಟ್ಟು	೨೩	೨೫	೨೩	೦೭	೭೮

ಆಧಾರ: ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ನೋಟ ೨೦೦೬-೦೭ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಂಖ್ಯಾ ಸಂಗ್ರಹಣಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಚೇರಿ, ಚಾಮರಾಜನಗರ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೧೬: ೨೦೦೨ರ ಜಾನುವಾರು ಗಣತಿ

ಕ್ರ.ಸಂ	ವಿವರ	ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ	ಚಾಮರಾಜನಗರ	ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ	ಯಳಂದೂರು	ಒಟ್ಟು
೧.	ದನಕರುಗಳು					
	ಸ್ಥಳೀಯ	೪೬,೫೫೬	೧೬,೯೦೪	೮೦,೧೯೪	೧೧,೧೧೭	೧,೮೪,೭೭೧
	ವಿದೇಶಿ ತಳಿ	೦	೦	೦	೦	೦
	ಮಿಶ್ರ ತಳಿ	೨೬,೩೫೭	೩೭,೦೫೪	೧೭,೭೨೧	೩,೩೮೪	೮೪,೫೧೬
	ಒಟ್ಟು	೭೨,೯೧೩	೫೩,೯೫೮	೯೭,೯೧೫	೧೪,೫೦೧	೨,೬೯,೨೮೭
೨.	ಎಮ್ಮೆಗಳು	೨,೯೨೮	೧೨,೨೩೪	೧೭,೩೩೨	೫,೨೫೮	೩೭,೭೫೨
೩.	ಕುರಿಗಳು					
	ಸ್ಥಳೀಯ	೩೩,೨೭೩	೪೦,೭೧೭	೩೨,೬೮೬	೧೦,೮೧೯	೧,೧೭,೪೯೫
	ವಿದೇಶಿ ತಳಿ	೦	೦	೦	೦	೦
	ಮಿಶ್ರ ತಳಿ	೦	೦	೦	೦	೦
	ಒಟ್ಟು	೩೩,೨೭೩	೪೦,೭೧೭	೩೨,೬೮೬	೧೦,೮೧೯	೧,೧೭,೪೯೫
೪.	ಮೇಕೆಗಳು	೨೫,೦೮೦	೨೭,೩೩೪	೪೬,೧೮೭	೭,೭೪೧	೧,೦೬,೩೪೨
೫.	ಹಂದಿಗಳು					
	ಸ್ಥಳೀಯ	೨೨೨	೪೧೨	೩೨೧	೬೫	೧,೦೨೦
	ವಿದೇಶಿ ತಳಿ	೦	೦	೦	೦	೦
	ಮಿಶ್ರ ತಳಿ	೦	೦	೦	೦	೦
	ಒಟ್ಟು	೨೨೨	೪೧೨	೩೨೧	೬೫	೧,೦೨೦
೬.	ಮೊಲಗಳು	೦೬	೪೯	೦೩	೦	೫೮
೭.	ನಾಯಿಗಳು	೬,೭೮೦	೧೦,೫೩೯	೨೦,೩೧೫	೨,೪೨೯	೪೦,೦೬೩
೮.	ಇತರೆ	೧೪	೧೨೩	೩೫೧	೦೩	೪೯೧
೯.	ಒಟ್ಟು ಜಾನುವಾರು	೧,೧೪,೨೧೬	೧,೭೫,೩೬೬	೨,೧೫,೧೧೦	೪೦,೮೧೬	೫,೭೨,೫೦೮
೧೦.	ಒಟ್ಟು ಕುಕ್ಕುಟುಗಳು	೫೭,೨೩೦	೬೦,೬೪೯	೭೭,೩೫೬	೩೨,೯೫೮	೨,೨೮,೧೯೩

ಆಧಾರ: ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ನೋಟ ೨೦೦೬-೦೭ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಂಖ್ಯಾ ಸಂಗ್ರಹಣಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಚೇರಿ, ಚಾಮರಾಜನಗರ.

ಕುರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ: ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಗೋಮಾಳಗಳು ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಕುರಿ ಸಂತಾನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಿಂತ ಕುರಿಯ ಮಾಂಸದ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಕುರಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಇಳಿಮುಖವಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಮಾಂಸ ಮತ್ತು ಉಣ್ಣೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಬೇಡಿಕೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಕುರಿ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕುರಿಯ ಗೊಬ್ಬರವೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ರೈತರು ಕುರಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಬಿಡದೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಬೇಕಿದೆ. “ಕುರಿಯಿದ್ದವನು ಕುಬೇರ” ಎಂಬ ನಾಣ್ ನುಡಿಯಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಕುರಿ ಸಾಕಿದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಬರುವುದರಿಂದ ಕುರಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆ ವೃದ್ಧಿಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಾಂಸದ ಬೇಡಿಕೆ ಏರಿರುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ, ಮಾಂಸದ ಅಧಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಕುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಬೇಕಾಗಿದೆ. ಗೋಮಾಳದ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ, ವ್ಯವಸಾಯ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸುಧಾರಿತ ಹುಲ್ಲು ಬೆಳೆದು ಕುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಬಹುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮಿಶ್ರ ತಳಿಯ ಬೀಜದ ಟಗರುಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮೇಕೆಗಳಿಗೆ ಗಿಡ ಮರಗಳ ಎಲೆಯೇ ಮುಖ್ಯ ಆಹಾರ. ಮೇಕೆಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ಗಿಡಮರಗಳು ನಾಶ ಎಂಬ ಪ್ರತೀತಿಯಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮೇಕೆ ಸಾಕಾಣಿಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕಾಡಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಕೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿರುತ್ತದೆ. ಮಾಂಸಕ್ಕೆ ಮೇಕೆಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಮೇಕೆಗಳ ಸಂತಾನವೂ ಹೆಚ್ಚಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ಮೇಕೆಗಳಿಗೆ ರೋಗ ನಿರೋಧಕ ಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದು, ಎಂತಹ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿಯೂ ಬದುಕಬಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಸುಲಭ.

ಹಂದಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆ: ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹಂದಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆಯೂ ಒಂದು ಉದ್ಯೋಗವಾಗಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಂದಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾವಂತ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳೂ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವಿದೇಶಿ ಹಂದಿ ತಳಿಗಳನ್ನು ಸಾಕುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಹಂದಿಗಳಿಂದ ಮೆದುಳು ರೋಗ ಹರಡುತ್ತದೆಯೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಅದರ ಸಾಕಾಣಿಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಸಾಗಾಣಿಕೆಗೆ ನಿಷೇಧ ಹೇರಿರುವುದರಿಂದ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಂದಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಆಶಾದಾಯಕವಾಗಿಲ್ಲ.

ಮೊಲ ಸಾಕಾಣಿಕೆ: ಮಾಂಸ ಮತ್ತು ಉಣ್ಣೆಗಾಗಿ ಮೊಲ ಸಾಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಈಗ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮೊಲದ ಮರಿಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿ ರೈತರಿಗೆ ವಿತರಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತಿನಿಂದ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದೆ. ನ್ಯೂಜಿಲೆಂಡ್‌ವೈಟ್, ಕ್ಯಾಲಿಪೋರ್ನಿಯಾವೈಟ್, ಗ್ರೇಜಂಟ್ ಮತ್ತು ಚಿಂಚಿಲ್ಲಾ ತಳಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕೋಳಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆ: ಮಾಂಸಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಕುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುರಿ ಮತ್ತು ಮೇಕೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಕೋಳಿಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಕುಕ್ಕುಟ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ೧. ಬೆಂಗಳೂರು ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸಹಯೋಗದಿಂದ ಪಡೆದ ಗಿರಿರಾಜ ಮಾತೃಕೋಳಿಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿಯ ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಂವರ್ಧನೆ ೨. ಕೋಳಿಮರಿಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ರೈತರಿಗೆ ಮತ್ತು ಇಲಾಖೆಯ ಸಾಕಾಣೆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವುದು. ೩. ಗಿರಿರಾಜ ಮರಿಗಳನ್ನು ಎಂಟು ವಾರಗಳವರೆಗೆ ಸಾಕಿ ವಿವಿಧ ಆರ್ಥಿಕ-ಸಾಮಾಜಿಕ ಯೋಜನೆಗಳಡಿ ಸಾಕಲು ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ನೀಡುವುದು. ೪. ಆಸಕ್ತ ರೈತರಿಗೆ ಆಧುನಿಕ ಮೊಟ್ಟೆ ಕೋಳಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಮಾಂಸದ ಕೋಳಿಗಳ ಸಾಕಾಣಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು ಹಾಗೂ ೫. ಖಾಸಗಿ

ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಸ್ವಾಮ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಜಾನುವಾರು ಮತ್ತು ಕುಕ್ಕುಟ ಆಹಾರದ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ನಿಗಾ ಇಡುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ.

ಸಮಗ್ರ ಮಾದರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ: ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಜಾನುವಾರು ಉತ್ಪನ್ನಗಳಾದ ಹಾಲು, ಮೊಟ್ಟೆ, ಉಣ್ಣೆ ಮತ್ತು ಮಾಂಸದ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಅಂದಾಜು ಮಾಡುವುದು ಸಮಗ್ರ ಮಾದರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವಲ್ಲಿ ಜಾನುವಾರು ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಯೋಜನೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿ ಆರ್ಥಿಕ ಮಟ್ಟದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಸೂಚಿಗಳೆಂದೂ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜಾನುವಾರು ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಏರಿಳಿತವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸಮೀಕ್ಷಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಮೂರು ಋತುಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಾಲು ಮತ್ತು ಹಾಲಿನ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ತರಲು ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ ಹಾಲು ಮತ್ತು ಹಾಲು ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಕುರಿತ ೧೯೯೨ರ ಆದೇಶವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರಲಾಗಿದೆ. ಅದರನ್ವಯ ಪ್ರತೀದಿನ ೧೦ ಸಾವಿರ ಲೀಟರ್ ಹಾಲು ಅಥವಾ ವಾರ್ಷಿಕ ೩೦೦ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ನುಗಳಷ್ಟು ಹಾಲಿನ ಉತ್ಪಾದನೆಗಿಂತ ಅಧಿಕ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಯಾವುದೇ ಘಟಕ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ರಾಜ್ಯ ಅಥವಾ ಕೇಂದ್ರ ನೋಂದಣಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ನೋಂದಣಿ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೀನುಗಾರಿಕೆ

ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ೯೭ ದೊಡ್ಡ ಕೆರೆಗಳು, ಮೂರು ಜಲಾಶಯಗಳು, ನಾಲ್ಕು ನದಿಭಾಗ ಹಾಗೂ ೨೨೫ ಸಣ್ಣ ಕೆರೆಗಳಿವೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ೧೦ ಹೆ.ಗೂ ಹೆಚ್ಚು ನೀರಿನ ಮೇಲ್ಮೈ ಉಳ್ಳ ೯೪ ಕೆರೆಗಳು ಮತ್ತು ೧೦ ಹೆ.ಗೂ ಕಡಿಮೆ ನೀರಿನ ಮೇಲ್ಮೈ ಉಳ್ಳ ಒಂದು ಕೆರೆ ಇದ್ದು ಒಟ್ಟು ೩,೮೪೦ ಹೆ.ಮೀನುಗಾರಿಕೆಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುವ ನೀರಿನ ಮೇಲ್ಮೈ ಪ್ರದೇಶವು ಇದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ೧೦ ಹೆ.ಗೂ ಹೆಚ್ಚು ನೀರಿನ ಮೇಲ್ಮೈ ಉಳ್ಳ ೩೬ ಕೆರೆಗಳು ಮತ್ತು ೧೦ ಹೆ.ಗೂ ಕಡಿಮೆ ನೀರಿನ ಮೇಲ್ಮೈ ಉಳ್ಳ ೨೧೫ ಕೆರೆಗಳಿದ್ದು ಒಟ್ಟು ೧,೫೧೫ ಹೆ. ಮೀನುಗಾರಿಕೆಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುವ ನೀರಿನ ಮೇಲ್ಮೈ ಪ್ರದೇಶವು ಇದೆ. ೩೦೦ ಹೆ.ಗೂ ಕಡಿಮೆ ನೀರಿನ ಮೇಲ್ಮೈ ಪ್ರದೇಶವುಳ್ಳ ಮೂರು ಸರೋವರಗಳಿದ್ದು ಒಟ್ಟು ೮೮೫ ಹೆ. ಮೀನುಗಾರಿಕೆಗೆ ಉಪಯೋಗವುಳ್ಳ ನೀರಿನ ಮೇಲ್ಮೈ ಪ್ರದೇಶವಿದೆ. ಚಾಮರಾಜನಗರ ತಾಲೂಕಿನ ಸುವರ್ಣಾವತಿ ಹಾಗೂ ಚಿಕ್ಕಹೊಳೆ ಜಲಾಶಯಗಳು ಹಾಗೂ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲೂಕಿನ ಗುಂಡಾಲ್ ಜಲಾಶಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೨೦೦೪-೦೫ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೧,೬೩೨ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್, ೨೦೦೫-೦೬ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೩,೪೫೪ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್, ೨೦೦೬-೦೭ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೩,೮೮೫ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್, ೨೦೦೭-೦೮ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೩,೪೬೦ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಮೀನು ಮತ್ತು ೨೦೦೮-೦೯ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೩,೦೫೯ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಮೀನು ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಯ ಧ್ಯೇಯೋದ್ದೇಶಗಳು:

೧. ಪ್ರಾಣಿ ಮೂಲದ ಸಸಾರಜನಕವನ್ನು (ಮೀನು) ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದು.
೨. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶದ ರೀತ್ಯಾ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡುವುದು.
೩. ಲಭ್ಯವಿರುವ ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಅನುಮೋದಿತ ಜಾತಿಯ ಉತ್ತಮ ತಳಿಯ ಮೀನುಮರಿಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಿ ಮೀನಿನ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.
೪. ರೈತರಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಮೀನು ಕೃಷಿ ಕೊಳ ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಮಿಶ್ರಮೀನು ಕೃಷಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುವುದು.
೫. ಮೀನುಗಾರರ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು.
೬. ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ವಿಸ್ತರಣೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಮೀನು ಕೃಷಿಯ ಸುಧಾರಿತ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು. ಸುಧಾರಿತ ಮೀನು ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಮೀನಿನ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.
೭. ಮೀನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಾರರಿಗೆ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳಿಂದ ನಷ್ಟವಾಗದಂತೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುವುದು.
೮. ಮೀನು ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವುದು.

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಯ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

ಮೀನಿನ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯನ್ನೇ ಕಸುಬಾಗಿ ಕೊಂಡಿರುವ ಮೀನುಗಾರರ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ, ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

೧. ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೀನು ಪಾಶುವಾರು ಹಕ್ಕು ವಿಲೇವಾರಿ: ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕೆರೆ, ಕೊಳ, ಜಲಾಶಯಗಳ ಮೀನು ಪಾಶುವಾರು ಹಕ್ಕನ್ನು ಗುತ್ತಿಗೆ, ಹರಾಜು ಮತ್ತು ಪರವಾನಿಗೆ ಮೂಲಕ ಖಾಸಗಿ ಮೀನುಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಮೀನು ಸಾಕಾಣಿಕೆಗಾಗಿ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಗುತ್ತಿಗೆ ನೀಡುವಾಗ ಮೀನುಗಾರರ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳಿಗೆ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಪದವೀಧರರಿಗೆ, ವಿವಿಧ ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಮೀನು ಕೃಷಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ದೀರ್ಘಾವಧಿಗೆ ನೀರು ನಿಲ್ಲುವ ಕೆರೆಗಳ ಮೀನು ಪಾಶುವಾರು ಹಕ್ಕನ್ನು ಟೆಂಡರ್ ಮತ್ತು ಹರಾಜಿನ ಮೂಲಕ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಬಡ ಮೀನುಗಾರರಿಗೆ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಲು, ಅವರಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿರುವ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಮೀನು ಮರಿ ದಾಸ್ತಾನು ಮಾಡಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ, ಪರವಾನಿಗೆ ಮೂಲಕ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು. ೨೫ ಎಕರೆ ಒಳಗಿನ ಕೆರೆಗಳ ಮೀನು ಪಾಶುವಾರು ಹಕ್ಕನ್ನು ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಮೀನು ಕೃಷಿಕರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ನೀಡಲಾಗುವುದು.

೨. ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ: ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗಳು ಒಂದೇ ಬಾರಿ ಮಳೆಯ ನೀರಿನಿಂದಲೇ ತುಂಬುವುದರಿಂದ ಉತ್ತಮ ತಳಿ ಮೀನು ಮರಿಗಳ ಬೇಡಿಕೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಈಗ ಇರುವ ಮೀನುಮರಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಮೀನುಮರಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಕೇಂದ್ರದ ಮೀನು ಮರಿ ಪಾಲನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕೊಳಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಮೀನು ಮರಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಗುಂಡಾಲ್ ಜಲಾಶಯದ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ೨೦೦೭-೦೮ರಲ್ಲಿ ೩೩.೨೫ ಲಕ್ಷ ಮೀನು ಮರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ೨೦೦೮-೦೯ರಲ್ಲಿ ೪೨.೫೦ ಲಕ್ಷ ಮೀನು ಮರಿಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗಿದೆ.

೩. ಮೀನುಮರಿ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಪಾಲನೆ ಮತ್ತು ವಿತರಣೆ: ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಮೀನು ಕೃಷಿಯನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡು ಪ್ರತಿ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ಸರಾಸರಿ ಒಂದು ಸಾವಿರ ವಿವಿಧ ಜಾತಿಯ ಮೀನುಮರಿಗಳ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಮೀನುಮರಿಗಳನ್ನು ಮೀನುಮರಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟದ ಮೀನುಮರಿ ಪಾಲನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲನೆ ಮಾಡಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬೆರಳುದ್ದದ ಗ್ರಾತ್ರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆ, ಬಿತ್ತನೆಗೆ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅನುದಾನವನ್ನು ಮೀನು ಮರಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ, ಮೀನುಮರಿ ಖರೀದಿ, ಮೀನುಮರಿ ಸಾಗಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗುಂಡಾಲ್ ಮೀನುಮರಿ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಪಾಲನೆ ಮತ್ತು ವಿತರಣೆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ೫.೪ ಹೆ. ಕ್ಷೇತ್ರವಿದ್ದು ೬೨ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಸಾಕಾಣಿಕಾ ಕೊಳಗಳಿವೆ. ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ನರ್ಸರಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ೨ ಹೆ. ಕ್ಷೇತ್ರವಿದ್ದು ೧೫ ಮೀನು ಸಾಕಾಣಿಕಾ ಕೊಳಗಳಿವೆ.

೪. ಮೀನು ಸಾಕಾಣಿಕಾ ಕೊಳಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಮೀನು ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಸಹಾಯಧನ: ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸ್ವಂತ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಮೀನು ಸಾಕಾಣಿಕಾ ಕೊಳಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಮೀನು ಕೃಷಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ಎಕರೆ ಜಲವಿಸ್ತೀರ್ಣಕ್ಕೆ ೧೦,೦೦೦ ರೂ. ಗಳ ಸಹಾಯಧನ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಇದರಿಂದ ಕೃಷಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಜೌಗು ಹಾಗೂ ಜೌಳು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮೀನು ಸಾಕಾಣಿಕಾ ಕೊಳಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಮೀನು ಕೃಷಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ.

೫. ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ: ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ವರ್ಗಗಳ ಜನರಿಗೆ ಒಳನಾಡು ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ನೀಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರವಣ ದೃಶ್ಯ ಉಪಕರಣಗಳು, ನೀಡುವ ಹಾಗೂ ಕಿರು ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮೀನು ಕೃಷಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಚಾರ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮೀನು ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಆಸಕ್ತ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರಿಣಿತಿಯಾಗಿ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

೬. ಮತ್ಸ್ಯಾಲಯ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ: ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕೋಲಾರ ನಗರದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮತ್ಸ್ಯಾಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

೭. ಮೀನು ಕೃಷಿಕರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ: ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹತ್ತು ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಚಿಕ್ಕ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮೀನು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಯ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಮೀನು ಕೃಷಿಕರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಯುವಕರಿಗೆ ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ ನಂತರ ಸೂಕ್ತವಾದ ಸಣ್ಣಕೆರೆಗಳನ್ನು ಗುತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ದೀರ್ಘಾವಧಿಗೆ ವಹಿ ಕೊಟ್ಟು ಸಾಂದ್ರೀಕೃತ ಮೀನು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬಿತ್ತನೆ ಮೀನುಮರಿ, ಗೊಬ್ಬರ, ಆಹಾರ, ಔಷಧಿ, ಏರೆಟರ್ನ್ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಖರೀದಿಗೆ ಧನಸಹಾಯ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವಂತ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಮೀನುಸಾಕಾಣಿಕೆಗೆ ಕೊಳಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಗುತ್ತಿಗೆ ಪಡೆದಿರುವ ಕೆರೆಗಳ ದುರಸ್ತಿಗೂ ಧನಸಹಾಯ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೀನುಮರಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮತ್ತು ಮೀನು ಆಹಾರ ತಯಾರಿಕಾ ಘಟಕಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಸಹಾಯಧನ ಸೌಲಭ್ಯವಿದೆ.

೮. ಮೀನುಗಾರರ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳು: ಮೀನುಗಾರರು ತಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ, ಸಹಕಾರದಿಂದ ಜೀವಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಮೀನುಗಾರರ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳು ಸುಗಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಇಲಾಖಾವತಿಯಿಂದ ₹ ೧೦,೦೦೦ಗಳ ಶೇರುಧನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರು ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಲು ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕೆರೆ, ಜಲಾಶಯ ಮತ್ತು ನದಿಗಳ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಹಕ್ಕನ್ನು ಮೀನುಗಾರರ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆಯ ಮೇಲೆ ಗುತ್ತಿಗೆಗೆ ನೀಡಿ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಆದಾಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೩೧-೦೩-೨೦೦೯ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ೨೦ ಸಕ್ರಿಯ ಮೀನುಗಾರರ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳು ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೧೭,೮೨೨ ಮೀನುಗಾರರಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ೧೧,೮೪೭ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ೫,೯೭೫ ಮಹಿಳಾ ಮೀನುಗಾರರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ೯,೯೩೦ ಸಕ್ರಿಯ ಮೀನುಗಾರರಿದ್ದು ೫,೯೧೩ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ೪,೦೧೭ ಮಹಿಳಾ ಮೀನುಗಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ.
